

İKİDİLLİ YETİŞKİNLERİN SESLİ DÜŞÜNME YÖNTEMİ KULLANILAN RAK METİN İŞLEMLEME SÜREÇLERİNİN BELİRLENMESİ¹

Özler ÇAKIR, Yeşim AKSAN,
Devrim ALICI, Dönercan DÖNÜK
Mersin Üniversitesi

Özet: Bu çalışmada öğrencilerin öyküleyici bir metinle etkileşimleri sırasında bilişlerinde gerçekleşen işlemler, Anadilinde (Türkçe) yetkin okuyucu olup olmama ve metin dilinin (Türkçe/İngilizce) farklılaşmasına bağlı olarak incelenmiştir. Araştırmaya Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü 1. sınıfı ile Fen Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü 1. sınıfında okuyan ve Okuduğunu Anlama Testi'nden aldığı puana göre anadilinde (Türkçe) yetkin okur ve anadilinde (Türkçe) yetkin olmayan okur olarak belirlenen 60 öğrenci katılmıştır. Veriler, araştırma grubunda yer alan her bir öğrencinin öyküleyici bir metnin Türkçe ya da İngilizce versiyonlarının sesli düşünme yöntemine göre okunması yoluyla toplanmıştır. Bu yolla her bir katılımcaya ait sesli düşünme ve hatırlama protokolleri elde edilmiş, veriler nitel olarak analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçları aşağıdaki bulguları ortaya koymaktadır: (1) Yetkin okurlar her iki metinde de, belirlenen ölçütlere yönelik olarak daha fazla geriye dönük çıkarım yapmışlardır. (2) Hem yetkin hem de yetkin olmayan okurların Türkçe ve İngilizce metinlerde yaptıkları çıkarımlar birbiriyle karşılaştırıldığında, her iki grubun da İngilizce metinler işlemlenirken daha fazla geriye dönük çıkarım yaptığı bulgulanmıştır. (3) Yetkin olan ve olmayan okurların Türkçe ve İngilizce metinlerde serbest hatırlama protokolleri birbiriyle karşılaştırıldığında, İngilizce ve Türkçe metinlerde yetkin olan okurların yetkin olmayan okurlara göre daha bağdaşık metin tabanı oluşturdukları gözlemlenmiştir.

1 Bu makale, Mersin Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenen BAP-EF EB (ÖÇ) 200-1 no'lu ve "İkidiilli Yetişkinlerin Metin İşleme Süreçleri: Sesli Düşünme Yöntemi ve Bilişsel İşlemler" adlı projeden kısaltılmıştır.

Anahtar sözcükler: *İkidillilik, okuduğunu anlama, çıkarım yapma, sesli düşünme yöntemi, serbest hatırlama*

Abstract: In this study, the text processing strategies of the university students as they interact with a narrative were analyzed. Two variables were considered for the analysis of the data: (1) being a good/poor reader in the native language (Turkish) and, (2) interaction with the Turkish and English versions of the text. Totally, 60 first grade students from Mersin University, ELT Department and Mersin University, English Language and Literature Department participated in the study. These participants were determined as good and poor readers in Turkish via the scores received from the Reading Comprehension Test. The data was collected via the think aloud method. The participants read each version of the text and thought aloud. Then they were asked to recall the text. The think aloud and free recall protocols of the participants were recorded. The data were analyzed qualitatively. The results indicated that: (1) Good readers produced more backward inferences for both versions of the text. (2) Both good and poor readers produced more backward inferences for the English version of the text when compared to the Turkish version of the text. (3) When the free recall protocols of the good and poor readers for both versions of the text were compared, we identified that good readers constructed more coherent textbase in their recall of Turkish and English versions of the text.

Key Words: *Bilingualism, reading comprehension, inference, think-aloud method, free recall*

1. GİRİŞ

Günümüzde insan beyninin dolayısıyla da bilişin (cognition) metinleri kavrama sürecinde nasıl çalıştığı metin işleme ile ilgili çalışmaların uluslararası düzlemde odak noktalarından birisini oluşturmaktadır. Bu anlamda bilişin nasıl işlediğinin sırlarının çözülmesi, öğrenme sürecine de önemli katkılar sağlamaya başlamıştır.

Öğrencilerin okuduğunu anlama sürecindeki yetkinliklerinin tüm öğrenim yaşantılarındaki başarılarının temel belirleyicilerinden biri olduğu dikkate alındığında, metin işleme sürecinde bireylerin bilişinin nasıl çalıştığına ortaya konabilmesinin önemi de daha bir anlamlılık kazanmaktadır. Bu bağlamda okuduğunu anlama sürecindeki yetkinlik, bireyin okuduğunu anlama stratejilerini kullanabilmesine bağlıdır. Yapılan pek çok bilimsel çalışmada ise okuduğunu anlama çıkarım yapma süreci olarak tanımlanmaktadır (Graesser, Singer ve Trabasso 1994; Richeit, Schnotz ve Strohner, 1985; Singer, 1994; Singer, 1990; van den Broek 1994). Bireyin anadilinde bir metinle etkileşirken çıkarım yapma stratejilerini kullanabilmesi, ikinci dilde de

bu stratejileri kullanabilme yetkinliğini arttırmaktadır.

Alanyazında, metin işleme sürecinde okuyucunun yaptığı çıkarımlara yönelik farklı sınıflamalar ve farklı tanımlamalar olmasına karşın, bu sınıflama ve tanımlamaların ortak paydası okuyucuların temelde üç tür çıkarım yaptığı doğrultusundadır (Graesser ve diğ., 1994). Bunlar: açıklayıcı çıkarımlar (explanatory inferences), bağlantılı çıkarımlar (associative inferences) ve ileriye dönük çıkarımlardır (forward inferences) (Graesser ve diğ., 1994; Laing ve Kamhi, 2002; Magliano ve Millis, 2003; Trabasso ve Magliano, 1996; Zwaan ve Brown, 1996; Narvaez ve diğ., 1999). Açıklayıcı çıkarımlar, metinde yer alan edimler ve olaylar arasında nedensel bağlantılar kurarlar. Bağlantılı çıkarımlar, metindeki karakterler, edimler, nesnelere ya da olaylar hakkında genellemeler yapan önermelerdir. İleriye dönük çıkarımlar ise metinde verilenlerden hareketle, verilmeyenlerin kestirilmesidir. Bu üç tür çıkarımdan yalnızca açıklayıcı çıkarımlar metin tutarlılığına katkıda bulunur.

Metin işleme sürecinde, bireylerin bilişlerinin nasıl çalıştığını ve hangi tür çıkarım stratejilerini kullandıkları temelde, okuduğunu anlama sonrası (offline) ve okuma sırası (online) araştırma yöntemleri kullanılarak saptanmaktadır. Okuma sırası çalışmalarda, en yaygın olarak kullanılan sesli düşünme (think-aloud) sürecidir (Ballstaed ve Mandl, 1984; Laing ve Kamhi, 2002; Long ve Bourg, 1996; Long, Seely ve Oppy, 1996; Magliano ve Millis, 2003; Narvaez, van den Broek ve Ruiz, 1999; Suh ve Trabasso, 1993; Trabasso ve Magliano, 1996; Zwaan ve Brown, 1996). Sesli düşünme yoluyla okuyucuların çıkarım yapma süreçlerini inceleyen çalışmalar, bu yöntemi şöyle uygulamaktadırlar: Okuyucuya bir metin tek tek tümceler halinde verilmekte ve okuyucu her okuduğu tümcenin ardından metin bağlamında sesli olarak düşünmektedir. Okuduğu tümcenin kendisine düşündürdüklerini, tümceye ilişkin tüm yorumlamalarını; kısacası düşünsel süreçlerini sesli olarak ifade etmektedir. Okuyuculara verilen yönergede, kendilerine bir metin okutulacağı ancak metnin tamamını değil, sırayla tek tek tümcelerini görecekleri; her bir tümce için akıllarından geçen her şeyi sesli olarak ifade etmeleri; her yeni tümceyi metin bağlamında okumaları gerektiği, dolayısıyla son okunan tümceyi daha önce okudukları ile ilişkilendirerek yorumlamaları gerektiği bilgisi verilmektedir. Kend-

ilerine ayrıca sesli düşünme süreçlerinin bant kayıtları yapılacağı da belirtilmekte ve farkına varmadan sesli düşünmeyi bıraktıkları anda, araştırmacı tarafından sesli düşünme için uyarı verileceği belirtilmektedir. Sesli düşünme süreci, okuma sırasında bireyin kullandığı bilişsel işlemleri ve yaptığı çıkarım türlerini etkin olarak saptayabilen bir yöntem olarak kabul edilmektedir. Graesser, Singer ve Trabasso (1994), Trabasso ve Magliano (1996) ve Zwaan ve Brown (1996) çalışmaları, yetkin okurların öyküleyici metinleri işlemlerken bağlantılı ve ileriye dönük çıkarımlardan daha çok geriye dönük çıkarımlar yaptıklarını ortaya koymaktadır. Araştırmacılar bu bulgulara dayalı olarak, okuduğunu anlamayı açıklayıcı çıkarımlar yapabilme süreci olarak tanımlamaktadırlar. Metin tutarlılığını sağlayan çıkarımların açıklayıcı çıkarımlar olduğu dile getirilmekte, bağlantılı ve ileriye dönük çıkarımların metin tutarlılığına katkısı olmadığı vurgulanmaktadır.

Sesli düşünmenin aynı zamanda, okuduğunu anlama sürecinde belleğin yürüttüğü işlemleri (memory operations) anında saptamaya yönelik en etkili yöntem olduğu da belirtilmektedir (Graesser ve diğ., 1994; Magliano ve Millis, 2003; Trabasso ve Magliano, 1996; Zwaan ve Brown; 1996). Trabasso ve Magliano (1996), okuduğunu anlama sürecinde bilgiyi kısa süreli belleğe getiren üç temel bellek işlemi saptamışlardır. Bunlar okuma sırasında (1) genel dünya bilgisinin harekete geçirilmesi; (2) ardışık tümceler arasında, işleyen bellekte bilginin tutulması; (3) bilginin, metnin uzun süreli bellekteki temsilinin kullanılarak geri getirilmesi.

Yetkin ve yetkin olmayan okurların sesli düşünme protokolleri, bu okurların farklı okuduğunu anlama stratejileri kullandıkları yolunda ip uçları vermektedir. Laing ve Kamhi (2002), ortalama düzeydeki okurların, ortalamanın altındaki okurlardan anlamlı derecede daha fazla açıklayıcı çıkarım yaptıklarını bulgulamaktadırlar. Magliano ve Millis (2003), Whitney ve diğ., (1991)'den alıntılanarak, yetkin olmayan okurların *yemel işleme stratejilerini* (local processing strategies) kullanırken, bu okurların öykü tümceleri arasında çıkarımlanabilecek potansiyel nedensellik ilişkilerine daha az duyarlı olduklarını vurgulamaktadırlar.

1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Özellikle son yıllarda *yapılandırıcı* anlayışın (constructivism) ortaya koyduğu ilkeler ve bu doğrultuda yapılan bilimsel çalışmalar, eğitim alanında öğrenme ve öğretme süreçlerine önemli katkılar sağlamaktadır. Bireylerin bir metinle etkileşme süreçlerinde bilişlerinde neler olup bittiğinin saptanabilmesi temelde okuma sonrası ve okuma sırası yöntemlerle saptanmaktadır. Okuma sırası yöntemlerden birisi olan sesli düşünme yöntemi ise tüm dünyada bilim çevrelerinde yaygın biçimde kullanılmaktadır.

Ülkemizde ise bu yöntemin kullanıldığı çalışmalar, yöntemin zorluklarından, teknolojik donanım ve ciddi ekip çalışmalarını gerektirir nitelikte olmasından dolayı yok denecek kadar azdır.

Bu nedenlerden dolayı anadili ve yabancı dil eğitimi alanına önemli bilimsel katkılar getireceği düşünülen bu çalışmada üniversite düzeyinde eğitim alan öğrencilerin metin işleme süreçlerinin sesli düşünme yöntemi ile ortaya konması amaçlanmıştır.

Sesli düşünme yöntemine dayalı olarak yetişkin ve ikidilli okurların metin işleme süreçlerini bilişlerinde nasıl gerçekleştirdiğine ilişkin çalışmalar yurt dışında bile son on yılda yapılmaya başlanmıştır (Zwaan ve Brown, 1996). Bu yöntemle ilişkili olarak yurt dışında yapılan çalışmalara bakıldığında, İngilizce-Fransızca, İngilizce-Almanca gibi iki dili karşılaştıran çalışmalar bulunmaktayken, yurt içinde ise sesli düşünme yöntemi ile yapılan çalışmalar Türk okurlarının İngilizce metinlerle etkileşim süreçlerini irdelemektedir (Ünsalan, 1996; Tayan, 1998; Gülgöz ve Odabaşı, 2000; Civelek, 2002; Güneyli, 2003). Türk okurlarının Türkçe metinlerle etkileşimini sesli düşünme yöntemi ile ele alan tek bir çalışma olduğu (Çakır, 2008) dikkat çekerken, Türk okurlarının Türkçe ve İngilizce metinlerle etkileşimlerini karşılaştırmalı olarak bu yöntemle irdeleyen herhangi bir çalışmaya rastlanamamıştır.

Türkçe-İngilizce karşılaştırmalı bir çalışma yoluyla alanla ilgili literatüre aşağıdaki katkıların sağlanması amaçlanmaktadır.

1. Dünyada çok güncel olan sesli düşünme yöntemine geribildirim verilmesi,
2. Türkçe ve İngilizcenin karşılaştırıldığı bir çalışmanın liter-

atüre kazandırılması,

3. Ülkemizde dil eğitimi alanında yapılacak çalışmalara önemli katkılar sunulması.

1.2. ARAŞTIRMA SORUSU

Öğrencilerin öyküleyici bir metinle etkileşimleri sırasında bilişlerinde gerçekleşen işlemler, anadilinde (Türkçe) yetkin okuyucu olup olmamaya ve metin dilinin farklılaşmasına (Türkçe/İngilizce) bağlı olarak değişmekte midir?

1.3. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

1. Bu araştırmada öğrencilerin okuduğunu anlama gücü, Okuduğunu Anlama testinden elde edilen verilerle sınırlıdır.
2. Araştırmanın bulguları, araştırmada kullanılan ‘Fanshawe’ adlı metnin İngilizce ve Türkçe formlarının uygulanmasından elde edilen verilerle sınırlıdır.

2. YÖNTEM

Bu çalışma, durum saptamaya yönelik nitel bir araştırmadır. Araştırmaya 2006-2007 öğretim yılında Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü 1. sınıfı ile Fen Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü 1. sınıfında okuyan öğrenciler arasından, Okuduğunu Anlama Testi’nden aldığı puana göre anadilinde (Türkçe) yetkin okur ve anadilinde (Türkçe) yetkin olmayan okur olarak belirlenen 60 öğrenci katılmıştır.

2.1. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Okuduğunu Anlama Testi: Araştırma evrenindeki öğrenciler arasından, anadilinde yetkin okur olan ve olmayan öğrencileri belirleyebilmek amacıyla, okuduğunu anlama becerisini ortaya koymaya yönelik bir test uygulanması planlanmıştır. Bu amaçla, 2006 Mayıs döneminde ÖSYM tarafından yapılan LES soruları arasından, okuduğunu anlama becerilerini ölçmeye yönelik sorular seçilerek test formu haline getirilmiş ve tek bir oturumla Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngiliz Dili Eğitimi ve Fen-Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümlerinde okuyan öğrencilere uygulanmıştır.

Okuduğunu anlama testinin uygulanmasından sonra, testten yüksek puan alanlarla düşük puan alanlar arasında anlamlı bir puan farkı olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, %27'lik alt ve üst gruplar belirlenmiş; ve alt ve üst grubun puan ortalamaları arasındaki fark, ilişkisiz örneklem için t testi yardımıyla test edilmiştir. t testi sonucunda, okuduğunu anlama testi puanları bakımından üst grupta yer alan öğrencilerin puan ortalaması ($\bar{X} = 65,93$) ile alt grupta yer alan öğrencilerin puan ortalaması ($\bar{X} = 53,90$) arasında istatistiksel bakımdan anlamlı fark olduğu belirlenmiştir ($t_{58}=8,024, p<0,05$).

t testi bulgularından yararlanılarak, üst grupta yer alan 30 öğrenci 'anadilinde yetkin okur', alt grupta yer alan 30 öğrenci de 'anadilinde yetkin olmayan okur' olarak tanımlanmıştır. Yetkin okur olan ve yetkin okur olmayan 60 öğrenci, araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Okuma Metni: Araştırmanın ikinci aşamasında, öğrencilere uygulanacak olan metinlerin belirlenmesine çalışılmıştır. Okunan metnin Türkçe veya İngilizce olmasının etkisini araştırmak amacıyla kullanılacak metnin seçiminde, metin farklılığından meydana gelebilecek karıştırıcı etkiyi ortadan kaldırmak amacıyla, aynı metnin İngilizce ve Türkçe formlarının kullanılması planlanmıştır. Metin seçimi için yapılan çalışmalarda, çok sayıda metin incelenmiş ve 8 metin üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu metinler içerisinden 3 metnin denenmesi kararlaştırılmıştır. Bu amaçla, her metin 3'ü kız 3'ü erkek öğrenci olmak üzere, ilgili sınıflarda okuyan ancak araştırma grubu içinde yer almayan bazı öğrencilere (toplam 18 öğrenci) uygulanmıştır. Uygulama, araştırma kapsamında kullanılan sesli düşünme yöntemi aracılığıyla gerçekleştirilmiş ve öğrencilerin sesli düşünme yoluyla ortaya koydukları çıkarımlar kayıt edilmiştir. Daha sonra ses kayıtları analiz edilmiş ve 'Fanshawe' adı verilen metnin araştırmanın amacına en uygun metin olduğu kararlaştırılmıştır.

Seçilen (Fanshawe) metnin orijinali İngilizcedir. Metin, 8 uzman tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Uzmanlar arasındaki uzlaşma sonrasında, metnin bütünlüğünü korumak koşuluyla, metnin Türkçe formu oluşturulmuştur. Fanshawe metninin Türkçe ve İngilizce formları Ek1'de verilmiştir.

2.2. SÜREÇ

Seçilen metinlerin Powerpoint sunu formlarının düzenlenmesi: Sesli düşünme yönteminde öğrenci, okuma metninin tamamını aynı anda görmemektedir. Öğrencinin önce okuma metninde yer alan ilk cümleyi (veya paragrafı) okuması, okuduğu cümle ile ilgili olarak yüksek sesle çıkarım yapması; daha sonra da sırasıyla ikinci, üçüncü, vd. cümleleri okuyarak aynı işlemi tekrar etmesi gerekmektedir. Bu nedenle, öğrencinin okuma metnini cümle cümle (ya da paragraf paragraf) görmesi önemlidir. Tüm uygulama gruplarında bu koşulu sağlayabilmek üzere, metinler powerpoint sunuları biçiminde düzenlenmiştir. Sunularda yer alan her slayt okuma metninde sıradaki cümleyi ve cümlenin sıra numarasını göstermektedir.

'Fanshawe' adlı metnin İngilizce ve Türkçe formlarının uygulanacağı öğrenci gruplarının belirlenmesi: 'Fanshawe' adlı metnin İngilizce formunun uygulanacağı öğrencilerle Türkçe formunun uygulanacağı öğrencilerin belirlenmesinde yetkin okur olan ve olmayan gruplardaki öğrenciler ayrı ayrı ele alınmıştır. Bu amaçla, yetkin okur olan 30 öğrenci, seçkisiz olarak iki gruba ayrılmıştır. Bu iki gruptan hangisine İngilizce hangisine Türkçe formun verileceği yine seçkisiz olarak belirlenmiştir. Böylece yetkin okur grubu 15 öğrenciye Türkçe form, 15 öğrenciye de İngilizce form olmak üzere iki uygulama grubuna ayrılmıştır. Benzer çalışma, yetkin okur olmayan 30 öğrenci için de yapılmış ve seçkisiz yolla, bu gruptaki öğrenciler de 15'i Türkçe formun 15'i de İngilizce formun uygulanacağı öğrenciler olarak belirlenmiştir.

Uygulama Yönergelerinin Düzenlenmesi: Araştırmacıların, okuma metinlerini uygulamadan önce, uygulama sırasında ve uyguladıktan sonra adım adım yapması gereken işlemleri ortaya koymak ve yapılacak tüm uygulamalarda araştırmacıların standart bir yönergeye göre hareket etmelerini sağlamak amacıyla bir uygulama yönergesi geliştirilmiştir. Geliştirilen yönerge Ek 2'de yer almaktadır.

Uygulama yönergesinde, uygulamayı yapacak öğrencinin çalışmanın niteliğini anlaması ve nasıl bir uygulama yapması gerektiğini daha iyi anlayabilmesi amacıyla iki örnek uygulama yer almaktadır. Bu örnek uygulamalardan biri 'Ayşe' adlı metindir (Ek 3). Uygulamayı yapan araştırmacı öncelikle öğrenciye nasıl bir uygulama yapacağını sözel

olarak anlatmış, daha sonra da ‘Ayşe’ adlı metin yardımıyla örnek bir uygulama yapmıştır. Bir sonraki aşamada, ‘Heykeltraş’ adlı metnin (Ek 4) sunusu açılmış ve bu sefer benzer uygulamayı öğrenciden yapması istenmiştir. Böylece öğrencinin, uygulamayı nasıl yapacağını iyice anlaması sağlanmıştır. Ancak bundan sonra, asıl metin öğrenciye verilerek uygulamayı yapması istenmiştir. Araştırmada kullanılacak metinlerle ve yapılacak uygulamayla uyumlu olması için bu metinlerin de powerpoint sunuları hazırlanmış ve kullanılmıştır.

‘Fanshawe’ adlı metnin uygulanması: Fanshawe adlı metnin uygulanması için gerekli tüm ön hazırlıklar tamamlandığı için, metnin Türkçe ve İngilizce formları beşinci aşamada, belirlenen öğrencilere uygulanmıştır. Uygulamalar her öğrenci için tek tek gerçekleştirilmiş ve öğrencilere konunun bilimsel bir araştırma olması ve elde edilecek bulguların bilimsel literatüre katkıda bulunmasının önemli olduğu açıklanarak, yapılan uygulama ile ilgili hiçbir biçimde diğer arkadaşlarına açıklama yapmamaları istenmiştir. Uygulama yapılan öğrencilerin, uygulamaya katılma konusunda son derece ilgili, meraklı ve hevesli oldukları gözlenmiştir.

Uygulamalar bilgisayar ortamında ve ses kaydı alınarak gerçekleştirilmiştir. Öğrenciye öncelikle ‘Ayşe’ metninin uygulaması gösterilmiş ve daha sonra da ‘Heykeltraş’ metnini benzer biçimde uygulaması istenmiştir. Öğrencinin yapılan çalışmanın amacını ve uygulama biçimini iyice anlaması sağlandıktan sonra, ‘Fanshawe’ adlı metnin öğrencinin yer aldığı gruba göre Türkçe ya da İngilizce formuna ilişkin sunusu açılmıştır. Öğrenci bilgisayarın karşısında oturmuş, slaytta yer alan cümlelerin önce numarasını daha sonra da cümleyi okumuş ve yüksek sesle çıkarım yapmıştır. Çıkarımını tamamladıktan sonra, “Enter” tuşu yardımıyla bir sonraki slayta (sıradaki cümleye) geçmiş ve tüm metin bitene kadar aynı işlemleri yapmaya devam etmiştir. Uygulama sonunda öğrenciden, okuduğu metni hatırladıklarından yola çıkarak kısaca özetlemesi istenmiş ve bu yolla serbest hatırlama protokolleri de elde edilmiştir. Uygulama tamamlandıktan sonra öğrenciye araştırmaya yaptığı katkı için teşekkür edilmiş ve bir diğer öğrenci oturuma alınmıştır. Bu yolla, araştırmaya katılan tüm öğrencilerin metinler için sesli düşünme protokolleri kayıt edilmiştir.

2.3. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Sesli Düşünme Protokollerinin Analizinde Kullanılacak Ölçütlerin Belirlenmesi: Öğrencilerin sesli düşünme protokollerinin analiz edilebilmesi amacıyla, belirlenen metinlerde geriye dönük çıkarım yapılması beklenen yerler saptanmıştır. Bu amaçla, ölçütleri, İngilizce metin için 6 uzman, Türkçe metin için de 6 uzman olmak üzere 12 uzmana sesli düşünme yöntemiyle metin okutturulmuş ve geriye dönük çıkarım yaptıkları ortak noktalar saptanmıştır. Araştırmacılar bu protokollerden yola çıkarak, yaptıkları ortak değerlendirmeye Fanshawe metninde yapılması beklenen geriye dönük çıkarımları ve yerlerini belirlemişlerdir (Ek 5).

Yapılan Uygulamalara İlişkin Ses Kayıtlarının Çözümlemelerinin Gerçekleştirilmesi: İngilizce ve Türkçe metinlerin 60 öğrenciye ilişkin sesli düşünme protokolleri, Mersin Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi İngiliz Dilbilimi Bölümü 4. sınıfında okuyan üç öğrenci tarafından yazılı ortama aktarılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Öğrencilerin sesli düşünme ve serbest hatırlama protokolleri incelendiğinde ortaya çıkan nitel bulgular aşağıdaki gibi özetlenebilir.

1. Yetkin okurların Türkçe ve İngilizce metinlerde çıkarım yapma süreçleri, yetkin olmayan okurlara göre karşılaştırıldığında, yetkin okurların her iki metinde de, belirlenen ölçütlere yönelik olarak daha fazla geriye dönük çıkarım yaptıkları gözlenmiştir.

Okurların 'Fanshawe' metninde belirlenen noktalarda geriye dönük çıkarımlar yapabilmelerinin temelinde, metindeki kahramanların cinsiyetlerinin okurlar tarafından metnin başından itibaren doğru saptanabilmesi vardır. Metnin İngilizce versiyonunda, İngilizcenin özelliklerinden dolayı adılar ("**He** is the place where everything begins for me, and without **him** I would hardly know who I am. "; "**He** was the one who was with me,") ve "blood brothers" ("... and by the time we were seven we had pricked our fingers with pins and made ourselves **blood brothers** for life.") sözcüğü kahramanların cinsiyetlerini belirgin hale getirmektedir. Metnin Türkçe versiyonunda ise, aynı cümlelerde adılar ("**O** benim için herşeyin başladığı yerdir ve o olmadan herhalde kim

*olduğumu bile bilemezdim.”; “Her zaman benimle olan, düşüncelerimi paylaşan oydu, kendimden uzaklaşıp dışarı baktığımda gördüğüm yine oydu.”) cinsiyet belirtici özelliklerini Türkçenin yapısından dolayı kaybetmektedirler. Bu sorunu ortadan kaldırmak amacıyla, metnin Türkçe versiyonunda “blood brothers-kan kardeşi” sözcüğündeki cinsiyet faktörünün belirginleştirilmesi düşünülmüş ve çeviriye “... ve yedi yaşına geldiğimizde **biz iki erkek çocuk** iğneleri parmaklarımıza batırıp **kan kardeşi** olmuştuk.” biçiminde “iki erkek çocuk” adöbeği eklenmiştir.*

Bu çerçevede, yetkin okurların Türkçe ve İngilizce metinlere ilişkin sesli düşünme protokolleri incelendiğinde, metnin kahramanlarının cinsiyetlerini metinde yer alan dilsel öğelerden yararlanarak doğru işlemledikleri (Ek 6) ve bunları çıkarım yapmada kullanabildikleri gözlemlenmiştir. Yetkin okurların yaptıkları çıkarımları bağdaşık metin tabanı oluşturabilmek amacıyla da kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe aktardıkları bulgulanmıştır (Ek 7). Yetkin olmayan okurlar ise gerek Türkçe metindeki “biz iki erkek çocuk” sözcük öbeğine gerekse İngilizce metindeki belirgin adillara (*he, him*) ve cinsiyet yüklemesi yapan sözcüğe (*blood brothers*) karşın metin tümcelerini işlemlerken sürekli olarak metin kahramanlarının cinsiyetleri konusunda belirsizlikler yaşamışlardır (Ek 8). Bu nedenle de doğru çıkarımlar yapamamışlar, sesli hatırlama protokollerinde bağdaşık metin tabanı oluşturamamışlardır (Ek 9). Bu bulgu, literatürde yetkin olan okurlarla yetkin olmayan okurların bellek kapasiteleri ile ilgili temel bulgularla örtüşmektedir (Virtue, Haberman, Clancy, Parrish ve Beeman, 2006). Bu araştırmada da, yetkin olmayan okurların kısa süreli bellek kapasitelerinin sınırlı olduğu ve kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe aktarma işlemlerinde başarılı olamadıkları söylenebilir. Örneğin, Ek 8 de verilen yetkin olmayan okur, sesli düşünme protokolünde işlemediği tümce için aşağıda verilen yorumu yapmaktadır:

“Burada yine Fanshawe’i kişileştirme, kişileştirmiş ve iki erkek çocuk, yani Fanshawe’in bir erkek çocuk olduğunu söylüyor.”

Aynı okur, serbest hatırlama protokolünde (bkz Ek 9), Fanshawe’in cinsiyetinden bir türlü emin olamamakta, bu konuda metinde doğrudan bir anlatım bulunup bulunmadığını anımsamamaktadır:

“Çocukluk arkadaşı kadın, şey erkek, mektubu yazan arkadaşının eşi.

(Peki, metin yazarı? Kadın mı erkek mi?) metin yazarı da erkek. (Erkek.) Ya kadın da olabilir tabii. (Okuduğun metinde bunların cinsiyetiyle ilişkili bir şey okudun mu?) Fanshawe in erkek olduğu açık. Bu mektubu eşinden alıyor. Yok. Öyle miydi? Yüksek ihtimalle Fanshawe bir erkek, yazarın cinsiyeti de... (Hiçbir yerde geçiyor muydu mesela okurken hiç hatırlıyor musun? Kadın ya da erkek olduğunu belirten herhangi bir ifade?) Fanshawe, ya direk erkek olduğu söylenmiyor da..."

Yetkin olmayan okurların sesli düşünme protokolleri incelendiğinde, metnin özünü yansıtacak olan temel çıkarımların (Fanshawe bir erkektir; Metin yazarı bir erkektir; Fanshawe ve metin yazarı çok eskiden beri arkadaşlar; Sophie Fanshawe, Fanshawe'in bir akrabası; Sophie Fanshawe'in metnin yazarına mektup yazmasını gerektirecek önemli bir olay olmuş") ancak 14. tümce ("Bu kadının Fanshawe'nin eşi olduğu ortaya çıktı."/ "It turned out that she was Fanshawe's wife.") okunduktan sonra bazı okurlar tarafından yapılabildiği gözlemlenmiştir. Dolayısıyla, eğer metin 14. tümceden önce bitirilmiş olsaydı, bu okurların bu çıkarımları yapabilmeleri, diğer ifadeyle metni kavrayabilmeleri mümkün olmayacaktı. Buna karşın yetkin okurların, 14. tümceden önce bu temel çıkarımları yaptıkları görülmüştür (bkz Ek 6).

2. Yetkin okurların Türkçe ve İngilizce metinlerde yaptıkları çıkarımlar birbiriyle karşılaştırıldığında, İngilizce metinler işlenirken daha fazla geriye dönük çıkarım yapıldığı bulgulanmıştır. Yetkin olmayan okurların Türkçe ve İngilizce metinlerde yaptıkları çıkarımlar birbiriyle karşılaştırıldığında ise, yine İngilizce metinler işlenirken daha fazla geriye dönük çıkarım yapıldığı belirlenmiştir.

Bu bulgu, okurların ister yetkin ister yetkin olmayan okur olsun, İngilizce metinlerde daha fazla çıkarım yapabildiklerini göstermektedir. Bunun bir nedeni, öğrencilerin İngilizce bölümlerinde okuyan öğrenciler olmaları ve sürekli İngilizce metinlerle etkileşimleri olarak düşünülebilir. Öğrenciler, eğitim gördükleri alandan dolayı, günlük yaşantılarının büyük bir kısmını İngilizce okuyarak, konuşarak ve dinleyerek geçirmektedirler. Bundan dolayı, psikolojik olarak İngilizce bir metni okuyup yorumlamaya daha fazla hazırlıklı olmaları; İngilizce okuduğunu anlama dersinde bu çıkarımları kendilerinden yapmaları beklendiği için İngilizce bir metinle etkileşirken buna dikkat etmeleri

ancak Türkçe bir metni okurken eğitime yönelik bir beklenti olmaması nedeniyle buna dikkat etmemeleri diğer nedenler arasında sayılabilir. Alanyazında çıkarım yapmanın karmaşık bir bilişsel etkinlik olduğu, ve bu etkinliğin bir çok değişkene bağlı olarak gerçekleştiği dile getirilmektedir (Bråten ve Strømsø, 2003; Narvaez, van den Broek ve Ruiz, 1999; van den Broek, Lorch, Linderholm ve Gustafson, 2001; Virtue, Haberman, Clancy, Parrish ve Beeman, 2006). Bu değişkenler arasında kişinin okuma amaçları ve görev gerekleri (task demands) de yer almaktadır. Yukarıda değindiklerimiz doğrultusunda Türkçe bir metne yüklenen görev gerekleri ve okuma amaçları ile İngilizce bir metne yüklenen görev gerekleri ve okuma amaçları farklılaştığından her iki okur grubu da İngilizce metinde daha fazla geçerli çıkarımlar yapmış olabilirler. Tüm bu nedenlerin geçerli olup olmadığının yapılacak farklı çalışmalarla incelenmesi gerekmektedir.

3. Yetkin olan ve olmayan okurların Türkçe ve İngilizce metinlerde serbest hatırlama protokolleri birbiriyle karşılaştırıldığında, İngilizce ve Türkçe metinlerde yetkin olan okurların yetkin olmayan okurlara göre daha bağdaşık metin tabanı oluşturdukları gözlemlenmiştir.

Bunun temel nedeni, yukarıda da değinildiği gibi, yetkin okurlarla yetkin olmayan okurların bellek kapasiteleri arasındaki farklılıklara bağlanabilir. Yetkin okurlar sesli düşünme sürecinde geriye dönük çıkarımlar yapabilmekte ve bu çıkarımları bağdaşık metin tabanı oluşturacak biçimde uzun süreli belleğe aktarabilmektedirler. Yetkin olmayan okurlar ise, daha çok tek tek metin tümcelerinden hareket edip, her tümceyi metin bütünlüğünden bağımsız olarak işlemeye çalışmakta, metin tümceleri arasında doğru bağlantılar kurarak geçerli çıkarımlar yapamamaktadırlar.

Tüm bunlara ek olarak yetkin olmayan okurlar yukarıdan aşağıya işleme stratejisini kullanarak, doğru olmayan bir çıkarımı kullanarak tüm metni işlemeye çalışmakta, metnin yerel girdileri bu çıkarımla ters düşmesine karşın metne yönelik hipotezlerini değiştirmemektedirler. Örneğin, metin yazarının bir kadın olduğu çıkarımıyla başlayarak, Fanshawe ile metin yazarı arasında duygusal bir ilişki olduğu bağlantısını kurmakta ve Sophie Fanshawe'in de bu ilişkiyi öğrenerek metin yazarına bir mektup gönderdiği yorumunu

yapan okurlar vardır. Alanyazında bu tip okurlar “hikaye söyleyiciler” olarak sınıflandırılan ve yalnızca yukarıdan işleme stratejisine bağlı kalarak metni anlamlandırmaya çalışan yetkin olmayan okur grubu olarak belirlenmektedir (Wade, 1990; Çakır, 2008).

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmadan elde edilen bulgular, alan yazında yetkin olan ve olmayan okurların metin işleme süreçlerine ilişkin bulgularla örtüşmektedir. Bu çalışmada da, Zwaan ve Brown’un (1996) iki dilli okurlarla yaptığı çalışmada olduğu gibi, anadillerinde yetkin olan okurların okudukları metinden daha fazla bilgiyi birbirleriyle bağlantılandıkları sonucuna varılmıştır. Zwaan ve Brown kendi çalışmalarında, Fransızca’yı ikinci dil olarak konuşan okurları değerlendirmişlerdir. Çalışmalarının sonuç bölümünde değindikleri gibi, bu okurlar Fransızca’yı yetkin olarak konuşan okurlar değildir ve araştırmacılar, çalışmanın ikinci dili yetkin olarak konuşan okurlarla da yapılmasını önermektedirler. Bu çalışmada yer alan okurlar ise, iyi derecede İngilizce bilen okurlar olarak kabul edilmişlerdir. Bu bağlamda bu çalışmanın sonuçları, Zwaan ve Brown çalışmasından farklı olarak, bu çalışmada yer alan tüm okurların (anadilde yetkin olan ve olmayan), ikinci dilde çıkarım yapmada daha başarılı olduklarına işaret etmektedir. Bunun bir nedeni, bulgularda da bahsedildiği gibi, okurların farklı dildeki metinlere farklı okuma amaçlarıyla yaklaşmaları ve farklı görev gerekleri yüklemeleri olabilir (Bråten ve Strømsø, 2003; Narvaez, van den Broek ve Ruiz, 1999; van den Broek, Lorch, Linderholm ve Gustafson, 2001; Virtue, Haberman, Clancy, Parrish ve Beeman, 2006).

Araştırmanın sonuçları, yetkin olan okurların, hatırlama sürecinde de daha tutarlı metin tabanı oluşturduklarını ortaya koymaktadır. Bu durum, okurların sesli düşünme ve hatırlama protokollerinde yer alan örneklere dayalı olarak, yetkin okurlarla olmayan okurların bellek kapasiteleri ve bellek işlemleri arasındaki farklılıklara dayandırılabilir. Nitekim alanyazında da, iki okur grubu arasındaki bu temel farklılıkları dile getirmektedir. Magliano, Trabasso ve Graesser (1999) ile Hess ve Radike (1981), bunun nedenini yetkin okurlar ile olmayan okurların okuduğunu anlama sürecinde bellek kapasitelerini farklı biçimlerde kullanmalarına ve farklı bilişsel işlemler yapmalarına bağlamaktadırlar.

Magliano, Trabasso ve Graesser (1999), Trabasso ve Magliano'nun (1996) çalışmasına da atıf yaparak, daha çok geriye ve ileriye dönük çıkarım yapan okurların daha iyi anımsadıklarını dile getirmektedirler. Bizim araştırmamızda da yetkin okurlar daha çok geriye dönük çıkarım yaptıklarından, hem Türkçe hem de İngilizce metni daha iyi anımsamışlardır. Hess ve Radike ise, yetkin olmayan okurların okuduğunu anlama sürecinde, anlamsal bellekten gerekli kodları geri getirmede sorun yaşadıklarını vurgulamaktadırlar. Yetkin olmayan okurların, bu yetersizlikleri nedeniyle okudukları metine ilişkin bilgiyi birebir çalışan bellekte tutmaya çalıştıklarını, bu işlemin ise kısa süreli belleklerini çok uzun süre meşgul ettiğini söylemektedirler. Tüm bu nedenlerden dolayı yetkin olmayan okurlar, kısa süreli belleklerini işlevsel biçimde kullanamamaktadırlar. Araştırmacılara göre yetkin okurlar ise basılı metinden anlamsal gösterimler oluşturmada herhangi bir sıkıntı yaşamamaktadırlar. Bu da onların kısa süreli bellek kapasitelerini daha işlevsel kullanmalarına neden olmakta, kısacası bu belleklerini metin girdileri arasındaki bağları oluşturma ve uzun süreli belleğe aktarma süreçleri için kullanmaktadırlar.

Çalışmanın sonuçlarından yola çıkarak, dil eğitimi sürecinde hangi eğitim kademesinde olursa olsun, öğrencilerin hangi tür okur grubunda yer aldıklarının öğretmenler tarafından belirlenmesi ve ona göre strateji eğitimi verilmesi önerilebilir. Örneğin, yetkin olmayan okurların kısa süreli belleklerini işlevsel biçimde kullanmadıkları göz önüne alınacak olursa, bu okurlara okuduğunu anlama eğitimi sürecinde kısa süreli belleklerini işlevsel biçimde kullanabilecekleri strateji eğitimi verilebilir.

Yetkin okur olmanın temelde metinle bağlantılı olarak, geriye dönük çıkarımlar yapabilmeyi gerekli kıldığı göz önüne alınacak olursa, dil eğitimi sürecinde geriye dönük çıkarım yapma öğrencilere farklı metin çalışmaları yoluyla öğretilir.

Çalışmanın bulgularından hareketle, ele alınan grupla sınırlı kalmak üzere, yabancı dilde okuduğunu anlama eğitiminin hedeflerinin, süreçlerinin, görev ve beklentilerinin öğrenciler için anadillerinde okuduğunu anlama süreçlerinden daha somut olduğu söylenebilir. Kısacası, yabancı dil eğitiminin söz konusu grup için anadili eğitiminden

daha verimli bir biçimde yapıldığı söylenebilir. Bu bağlamda, ilköğretim sürecinden başlayarak Türkçe eğitiminde amaçlılık, görev ve beklentilerin somutluğu ve süreçlerin zenginliği sağlanmak durumundadır.

Okuduğunu anlamayı pek çok değişkenin etkilediği göz önüne alındığında, ülkemizde benzer iki dilli çalışmalar bu farklı değişkenleri de (metin hakkında önbilgili olma, metin türü, cinsiyet vb.) ele alacak biçimde gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Ballstaed, P.S., Mandl, H. (1984). Elaborations: Assessment and analysis. H. Mandl, N.L. Stein, ve T. Trabasso (Haz.). *Learning and Comprehension of Text*, 331-353. New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Bråten, I., ve Strømsø, H.I. (2003). A longitudinal think-aloud study of spontaneous strategic processing during the reading of multiple expository texts. *Reading and Writing*, 16, 195-218.
- Civelek, M. (2002). A study on cognitive reading strategy use of ELT students at Dicle University through think aloud method. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çakır, Ö. (2008). The effect of textual differences on children's processing strategies. *Reading Improvement*, 45(2), 69-83.
- Graesser, A.C., Singer, M. ve Trabasso, T. (1994). Constructing inferences during narrative text comprehension. *Psychological Review*, 101, 371-395.
- Gülgöz, S. ve Odabaşı, S.B. (2000). Yabancı dilde bir metinden bilgi edinme: metnin ve bilginin etkileri. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(45), 1-11.
- Güneşli, A. (2003). *Metin türlerine göre okuduğunu anlama becerisinin sınanması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.
- Hess, T.M. ve Radike, R.C. (1981). Processing and memory factors in children's reading comprehension skill. *Child Development*, 52, 479-488.
- Laing, P.S. ve Kamhi, G.A. (2002). The use of think-aloud protocols to compare inferencing abilities in average and below-average readers. *Journal of Learning Disabilities*, 35, 436-447.
- Long, L. ve Bourg, T. (1996). Thinking aloud: telling a story about a story. *Discourse Processes*, 21, 329-339.
- Long, L., Seely, R.M. ve Oppy, J.B. (1996). The availability of causal information during reading. *Discourse Processes*, 22, 145-170.
- Magliano, P.J. ve Millis, K.K. (2003). Assessing reading skill with a think-aloud procedure and latent semantic analysis. *Cognition and Instruction*, 21, 251-283.
- Narvaez, D., van den Broek, P. ve Ruiz, B.A. (1999). The influence of reading purpose on inference generation and comprehension in reading. *Journal of Educational Psychology*, 91(3), 488-496.
- Richeit, G., Schnotz, W., Strohner, H. (1985). The concept of inference in dis-

- course comprehension. G. Richeit ve H. Strohner (Haz.) *Inferences in Text Processing*, 3-49. Amsterdam: Elsevier.
- Singer, M. (1990). *Psychology of Language*. New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Singer, M. (1994). Discourse inference process. M.A. Gernsbacher (Haz.) *Handbook of Psycholinguistics*, 479-583. San Diego, CA: Academic.
- Suh, S. ve Trabasso, T. (1993). Inferences during reading: Converging evidence from discourse analysis, talk-aloud protocols, and recognition priming. *Journal of Memory and Language*, 32, 279-300.
- Trabasso, T. ve Magliano, J.P. (1996). Conscious understanding during comprehension. *Discourse Processes*, 12, 255-287.
- Tuyan, S. (1998). An Identification and description of the reading strategies used by freshmen students through think aloud protocols. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi.
- Ünsalan, G. (1996). A case study of translation strategies among three Turkish students using think aloud protocols. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Bilkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- van den Broek, P. (1994). Comprehension and memory of narrative texts: Inferences and coherence. M.A. Gernsbacher (Haz.) *Handbook of Psycholinguistics*, 539-583. San Diego, CA: Academic.
- van den Broek, P., Lorch, Jr. F.R., Linderholm, T. ve Gustafson, M. (2001). The effect of readers' goals on inference generation and memory for texts. *Memory and Cognition*, 29, 1081-1087.
- Virtue, S., Haberman, J., Clancy, Z., Parrish, T. ve Beeman, M.J. (2006). Neural activity of inferences during story comprehension. *Brain Research*, 1084(1): 104-114.
- Wade, S. E. (1990). Using think alouds to assess comprehension. *The Reading Teacher*, 43(7), 442-451.
- Zwaan, A.R., ve Brown, M.C. (1996). The influence of language proficiency and comprehension skill on sitaion model construction. *Discourse Processes*, 21, 289-327.

EKLER

EK1: 'FANSHAWE' ADLI METNİN TÜRKÇE VE İNGİLİZCE FORMLARI**TÜRKÇE FORM:**

Bana şimdi öyle geliyor ki, Fanshawe hep oradaydı. O benim için herşeyin başladığı yerdir ve o olmadan herhalde kim olduğumu bile bilemezdim. Daha konuşmaya başlamadan, çimenlerde bezleri ile emekleyen bebeklerken tanıştık ve yedi yaşına geldiğimizde biz iki erkek çocuk iğneleri parmaklarımıza batırıp kan kardeşi olmuşuk. Çocukluğumu her düşündüğümde aklıma Fanshawe gelir. Her zaman benimle olan, düşüncelerimi paylaşan oydu, kendimden uzaklaşıp dışarı baktığımda gördüğüm yine oydu.

Fakat bu uzun zaman önceydi. Büyüdük, farklı yerlere, birbirimizden ayrı yerlere sürüklendik. Düşününce bunların hiçbiri garip gelmiyor aslında. Hayatlarımız bizi kontrolümüz dışında yollara savurur, neredeyse hiçbir şey bizimle kalmaz. Biz öldüğümüzde o da ölür, ve ölüm her gün hepimizin başına gelen bir şeydir...

Yedi yıl önce yine Kasım ayında Sophie Fanshawe adında bir kadından bir mektup aldım. Mektup şöyle başlıyordu; “Siz beni tanımazsınız ve size böyle birdenbire yazdığım için özür dilerim. Fakat bir şeyler oldu ve şartlar bana başka bir seçenek bırakmadı”. Bu kadının Fanshawe’nin eşi olduğu ortaya çıktı. Benim kocası ile birlikte büyüdüğümü biliyordu, New York’ta yaşadığımı da biliyordu, çünkü dergilerde çıkan makalelerimin çoğunu okumuştum.

Açıklama ansızın, beklenmedik bir şekilde ikinci paragrafta geldi. Fanshawe’nin ortadan kaybolduğunu yazıyordu, kocasını en son gördüğü altı aydan uzun bir zaman olmuştu.

İNGİLİZCE FORM:

It seems to me now that Fanshawe was always there. He is the place where everything begins for me, and without him I would hardly know who I am. We met before we could talk, babies crawling through the grass in diapers, and by the time we were seven we had pricked our fingers with pins and made ourselves blood brothers for life. Whenever I think of my childhood now, I see Fanshawe. He was the one who was with me, the one who shared my thought, the one I saw whenever I looked up from myself.

But that was a long time ago. We grew up, went off to different places, drifted apart. None of that is very strange, I think. Our lives carry us along in ways we cannot control, and almost nothing stays with us. It dies when we do, and death is something that happens to us every day.

Seven years ago this November, I received a letter from a woman named Sophie Fanshawe. ‘You don’t know me,’ the letter began, ‘and I apologize for writing to you like this out of the blue. But things have happened, and under the circumstances I don’t have much choice.’ It turned out that she was Fanshawe’s wife. She knew that I had grown up with her husband, and she also knew that I lived in New York, since she had read many of the articles I had published in magazines.

The explanation came in the second paragraph, very bluntly, without any preamble. Fanshawe had disappeared, she wrote, and it was more than six months since she had last seen him.

EK 2: SESLİ DÜŞÜNME SÜRECİ İÇİN UYGULAMA YÖNERGESİ

1. Araştırmacı önce kendisi tüm öğrencilere topluca sesli düşünme yönteminin nasıl uygulanacağını gösteren bir model düşünme yapar. Bunun için “Ayşe” metnini kullanır. Bu metindeki her bir metin tümcesini sesli olarak okuduktan sonra, her tümce için kendi sesli düşünmesini örneklendirir.

2. Bu aşamada araştırmacı, öğrencileri tek tek kayıt için alır. Ancak, kayıt öncesinde her bir öğrenci ile “Heykeltraş” metnini kullanarak deneme çalışması yapar. Bu aşama önemlidir çünkü denek öğrenciler kendileri yöntemi kayıttan önce deneme olanağına sahip olurlar. Yöntemin uygulanması konusunda yanlış anlamalar varsa bu aşamada giderilir. Araştırmacı da öğrencilerin yöntemin sağlıklı çalışabilmesi için öğrencilerin neyi yapmadıklarını gözlemleyerek ek açıklamalar yapma olanağını bulur. Bu aşamaya ve kayıt aşamasına aşağıdaki yönergeyi vererek başlınız:

“Biraz sonra size bir metin tek tek tümceler halinde verilecektir. Her bir tümceyi okuduktan sonra, tümcenin size ne düşündürdüğünü, kısacası tümceyi anlamak için düşünsel olarak yapacağımız her işlemi sesli olarak ifade etmeniz gerekmektedir. burada önemli olan aklınızdan geçen her şeyi sesli olarak söylemenizdir. Tabii bunu yaparken tümcelerin bir metin oluşturduğunu,

okuduğunuz tümcenin önceki tümcelerle bağlantılı olduğunu unutmanız gerekir. Eğer yeni okuduğunuz tümce önceki fikrinizin değişmesine yol açmışsa, bunu da sesli olarak belirterek yeni yorumlar yapabilirsiniz.”

1. Sesli düşünme sırasında tümceyi okuduktan sonra öğrenciler sessiz kalırlarsa, her şeyi sesli düşünceleri gerektiğini hatırlatınız.
2. Eğer araştırmacı için çok önem taşıyacaksa, kayıt aşamasında “Neden böyle düşündün, hangi ipucunu kullandın?” gibi sorularla öğrencilerin bilişsel işlemlerini açıklamalarına yardımcı olunabilir.
3. Sesli düşünme bittikten sonra, “bu metin size ne anlatıyor, bir kaç tümce ile özetleyiniz” yönergesini veriniz. Daha sonra da metnin yazarının cinsiyetini sorunuz.

EK 3: ‘AYŞE’ ADLI DENEME METNİ.

Ayşe o gün saat 6.30 da uyanabilmişti.
Ders, saat 7 de başlayacaktı.
Hızla üstünü giyindi.
Kahvaltı bile yapamadan evden çıktı.
Ayşe, okula yetişmek için koşuyordu.
O sırada yere atılan bir muz kabuğunun üzerine bastı.
Ayşe, ne olduğunu anlamadan kendini yerde buldu.
Hüngür hüngür ağlamaya başladı.
Yoldan geçenler onu kucaklayıp evine bıraktılar.
Annesi ve babası Ayşe’yi hemen bir hastaneye götürdüler.
Doktor Ayşe’nin bacağına alçıya aldı.

EK 4: ‘HEYKELTRAŞ’ ADLI DENEME METNİ.

Apartmanımızın bodrum katındaki kiralık daireye taşınan yeni kiracı hayli tuhaf bir adamdı.
Toz içindeki üstü başı, sertleşmiş elleri daha çok bir inşaat işçisi olduğu izlenimini veriyordu.
Kapı aralığından gördüğüm kadarıyla adam önündeki bir şeye çekiçle vuruyor, ince uçlu, çivi gibi bir aletle düzeltmeler yapıyor, sonra da fırçayla tozları silkiyordu.
Bütün bunları yaparken de canlı bir varlığa vuruyormuş gibi dikkatli davranıyordu.
İyice meraklanmıştım.
Kapıyı biraz aralamaya karar verdim.
Adamın önünde bir taş vardı.
Gizlice onu izlediğim bir gün, beni yakaladı.
“Hadi gir içeri” dedi.
Biraz ürkek içeri girdim.
Önündeki taş kanatlarını açmış, uçacakmış gibi duran bir kuşa dönüşmüştü.
“Taşa ne kadar güzel şekil vermişsin” dedim.
O da bana “ben bir heykeltraşım” dedi.

EK 5: ‘FANSHAWE’ METNİNDE YAPILMASI BEKLENEN GERİYE DÖNÜK ÇIKARIMLAR

1. tümce: “Bana şimdi öyle geliyor ki Fanshawe hep oradaydı.”

Yapılması beklenen geriye dönük çıkarım: “Bu metin Fanshawe adında bir kişiden söz edecek. Çünkü Fanshawe bir insan isimdir.”

Not: 1. tümcede çıkarım yapamayan öğrenci 2. tümcede Fanshawe’in bir insan olduğunu çıkarmalıdır.

2. tümce: “O benim için her şeyin başladığı yerdir ve o olmadan herhalde kim

olduğumu bile bilemezdim.”

Yapılması beklenen geriye dönük çıkarım: “Demek ki Fanshawe bir insan”

3. tümce: “Daha konuşmaya başlamadan, çimenlerde bezleri ile emekleyen bebeklerken tanıştık ve yedi yaşına geldiğimizde biz iki erkek çocuk iğneleri parmaklarımıza batırıp kan kardeşi olmuştuk.”

Yapılması beklenen geriye dönük çıkarım: 1) “Demek ki Fanshawe’i çok eskiden beri tanıyor.”; 2) “Birbirlerini çok seviyorlar”; 3) “Fanshawe bir erkek”; 4) “Metnin yazarı bir erkek.”

7. tümce: “Büyüdük, farklı yerlere, birbirimizden ayrı yerlere sürüklendik.”

Yapılması beklenen geriye dönük çıkarım: “Demek ki artık görüşmüyorlar.”

10. tümce: “Biz öldüğümüzde o da ölür, ve ölüm her gün hepimizin başına gelen bir şeydir...”

Yapılması beklenen geriye dönük çıkarım: 1) “Çünkü hayatımızda sahip olduğumuz her şey süreç içerisinde değişir.”; 2) “Sahip olduğumuz her şey biz yok olduğumuzda yok olur.”

11. tümce: “Yedi yıl önce yine Kasım ayında Sophie Fanshawe adında bir kadından bir mektup aldım.”

Yapılması beklenen geriye dönük çıkarım: “Bu kadının soyadı Fanshawe olduğu için metnin başında söz edilen Fanshawe’le bir akrabalık ilişkisi var.”

12. tümce: “Mektup şöyle başlıyordu; “Siz beni tanımazsınız ve size böyle birdenbire yazdığım için özür dilerim.”

Yapılması beklenen geriye dönük çıkarım: “Mektup yazmasını gerektirecek önemli bir olay olmuş.”

15. tümce: “Benim kocası ile birlikte büyüdüğümü biliyordu, New York’ta yaşadığımı da biliyordu, çünkü dergilerde çıkan makalelerimin çoğunu okumuştur.”

Yapılması beklenen geriye dönük çıkarım: 1) “Kocası Sophie Fanshawe’e metnin yazarından bahsetmiş.”; 2) “Metnin yazarı dergilerde yazı yazan bir yazardır.”; 3) Sophie Fanshawe metnin yazarını kendisi takip ederek bulmuş.”

EK 6: YETKİN OKURLARIN SESLİ DÜŞÜNME PROTOKOLLERİNE İLİŞKİN ÖRNEKLER

(Tüm protokollerde italik yazılar görüşmecilerin konuşmalarına aittir)

TÜRKÇE METİN ÖRNEKLERİ:

YetkinOkur1:

1. Geçmişe dair bir çıkarımda bulunuyor burda. Aslında orda olduğunu bilmiyor ama kendi kendine tahmin ediyor çıkarımlarıyla. *Diyorsun Evet Fanshawe için bir yorum.* Tanıdığı biri, belki bir dostu. *Biraz sesli konuşur musun?* Demek ki hayatında çok önemli bir yerde bu adam yani bu kişi şahıs.

2. Yani hayatında önemli *sesiz kalma*. Yani hayatında önemli bir rol oynamış demek ki kim olduğumu bile bilemezdim diyor çünkü o olmadan.

3. Çocukluk arkadaşı olduğunu çıkarıyoruz burdan. Aynı mahallede oturuyorlardı demek çocukluktan beri hep birliktelerdi. *Sesiz kalma Evet başka.* Kan kardeş olduklarına göre yani çok yakınları birbirlerine kardeş gibi.

4. Demek ki şu anda görüşmüyorlar bir şekilde bağları kopmuş ama o hayatında da hayatın unutulmaz bir noktası olmuş.

5. Her durumda yanında olmuş demek ki bu kişi. Her türlü sıkıntısında, üzüntüsünde, sevincinde her zaman onunla birlikteymiş.

6. Ama artık görüşmüyorlar demek ki.
 7. Hayat yani hayat şartları yüzünden farklı yerlere gitmek zorunda kalmışlar. Belki çalışmak için, belki okumak için *diyorsun*.
 8. Yani normal karşılıyor ayrılmalarını sonuçta kimse hayatı boyunca yani arkadaşıyla hayat şartları görüşmelerine izin vermemiş demek ki normal karşılıyor. Herkesin kendine ait bir hayatı var diyor.
 9. Bu cümlede de aynı şekilde insanın kendisinin değil hayatın her şeyi belirlediğini söylüyor.
 10. Burda ölümün çok doğal olduğunu bir gün olacağını hayatın da ölümle birlikte son bulacağını, onun da aynı şekilde insanın hiçbir etkisi olmadığını söylüyor. Ölümle hayatı bağdaştırmış.
 11. Sanırım burda mektup aldığı kişi çocukluk arkadaşı. Hem bir süre sonra izini bulmuş galiba karşı taraf. *Pardon bir daha söyler misin mektup aldığı kişi?* Sanırım çocukluk arkadaşı Sophie Fanshawe demiş çünkü ama olamayadabilir. Belki onun bir yakınıdır, eşidir
 12. Bu cümleden demek ki mektubu yazan kişinin çocukluk arkadaşı değil, onun bir yakını olduğunu anlıyoruz. *Devamını söyleyecek misin?*
 13. Demek ki ortada acil bir durum var böyle bir şey yazdığına göre arkadaşının başına bir şey gelmiş olabilir. Burda da yazan kişi durumu açıklamış zaten. Karşı, çocukluk arkadaşı da belki yazabilirdi mektubu ama yazmamasını gerektiren bir durum var demek ki ortada.
 14. Evet eşi olduğu
 15. Burda kadın aslında çocukluk arkada eşinin çocukluk arkadaşı hakkında çok şey bildiğini anlıyoruz. Ya bu bundan kocası bahsetmiştir ya da yazar kendisi dergilerde anlatmıştır çocukluk arkadaşına.
 16. Burda demek ki çok, yazarın, yani konuşmacının sürpriz yaşadığı bir açıklama var. Beklemediği bir şey
 17. Kadın konuşmacıya mektup yazma sebebini açıklamış burda yani belki de onun onla görüştüğünü, belki onun yanına gittiğini düşünmüş, belki haber aldığını
- YetkinOkur 2:*
1. Bana şimdi öyle geliyor ki Fanshawe hep oradaydı. Yani daha ileri ki bir zamanda geri dönüp böyle düşünüyor. Orada mıydı değimliydi bilmiyor. Yani şimdi düşünüyor ama geçmişte olmuş bir şeyden bahsediyor orada olduğunu biliyormuş birisinin.
 2. O benim için her şeyin başladığı yerdir ve o olmadan herhalde kim olduğumu bile bilemezdim. Onun için çok önemli bir insandan bahsediyor, belki bir kadından bahsediyordur diye düşünüyorum. Ona çok şey kazandırdığını düşünüyor, borçluymuş gibi bir şey uyandırdı bende. *(Bu insanın yada kadının kim olduğu belli mi?) Hayır belli değil sadece tahminde bulunuyorum.*
 3. Daha konuşmaya başlamadan çimenlerde bezleriyle emekleyen bebeklerken tanıştık ve yedi yaşımıza geldiğimizde biz iki erkek çocuk iğneleri parmaklarımıza batırıp kan kardeşi olmuştuk. Bir kadından bahsetmiyormuş, yanılmışım bir erkekten bahsediyor. Sanırım bir çocukluk arkadaşından bahsediyor. Çok çok eskiden beri tanışıyorlarmış. Hatta kan kardeşi bile olmuşlar. Kendisine çok yakın gördüğü birisinden bahsediyor demek ki.
 4. Çocukluğumu her düşündüğümde aklıma Fanshawe gelir. Çocukluğunda kalmış birisi gibi bahsediyor ama bugüne de çok etkisi olduğunu söylüyor.

Bilmiyorum emin değilim şu anda.

5. Her zaman benimle olan düşüncelerimi paylaşan oydu, kendimden uzaklaşıp dışarı baktığımda gördüğüm yine oydu. Yine Fanshawe in hayatında çok önemli bir yeri olduğundan, belki kendisini bulmasına yardımcı olduğundan bahsediyor, belki onu çok mutlu etmiş. Yani bir yandan da kendi içinden de baktığında onu çok güzel görmüş, dışarıdan birisinin gözüyle baktığında da çok onayladığı birisiymiş.

6. Fakat bu uzun zaman önceydi. Ama sanırım çok uzun zamandır görüşmüyorlar geri dönüp konuşuyor çünkü.

7. Büyüdük farklı yerlere birbirimizden ayrı yerlere sürüklendik. Az önce ölmüş gibi konuşmuştu gerçekten tamamen hayatından çıktığını düşünmüştüm ama sanırım şimdi çok farklı hayatlar kurmuşlar ve görmüyorlar birbirlerini. Görmemeleri için belki bir sebep var, belki ters bir şey. Ama ilişkileri artık eskisi gibi değilmiş. Bir özlem varmış gibi içinde.

8. Düşününce bunların hiçbiri garip gelmiyor aslında. Yine sürekli geri dönüyor. Sürekli mantıklı bir şey bulmaya çalışıyor. Hep geçmişten bahsediyor.

9. Hayatlarımız bizi kontrolümüz dışında yollara savurur neredeyse hiçbir şey bizimle kalmaz. Bu sefer bayağı kadercilik yapıyor. Hayatı suçluyor. Sanırım birlikte olmayı çok istemiş ama olamamış. Ayrılmak zorunda kalmışlar. Belki biraz üzülmüş ama yine de çok geçmişte kalmış gibi.

10. Biz öldüğümüzde oda ölür ve ölüm her gün hepimizin başımıza gelen bir şeydir. Burada neden bahsediyor bilmiyorum. Hayattan bahsediyor olabilir. Ölümden bahsediyor olabilir. Neden bahsettiğini bilmiyorum.

11. Yedi yıl önce yine Kasım ayında Sophie Fanshawe adında bir kadından bir mektup aldım. Yine geçmişten bahsediyor Fanshawe herhalde birisiyle evlenmiş. Yani belki eşidir. Çünkü hep bir erkekden bahsediyordu.

12. Mektup şöyle başlıyordu: siz beni tanımazsınız ve size böyle birdenbire yazdığım için özür dilerim. Tanımadığı birisi. Fanshawe in belki karısı belki kızı. Bir akrabası ona ulaşmaya çalışıyor yine ölüm olduğunu düşünüyorum niyeyse.

13. Fakat bir şeyler oldu ve şartlar bana başka bir seçenek bırakmadı. Mektup devam ediyor ve kötü bir haber verecek gibi geliyor üstelik.

14. Bu kadının Fanshawe in eşi olduğu ortaya çıktı. Eşiymiş kızı da olabilirdi. Kötü bir haber verecek gibi.

15. Benim kocasıyla birlikte büyüdüğümü biliyordu, New York da yaşadığımı da biliyordu çünkü dergilerde çıkan makalelerimin çoğunu okumuştum. Kadın onu tanıyor biliyor ama kendisi, yani kocasından dolayı bilmiyor. Kendisi takip edip bulmuş, kocası yine yok ortada Fanshawe yine eksik bir yerde.

16. Açıklama ansızın beklenmedik bir şekilde ikinci paragrafta geldi. Kötü haber verecekmiş gibi. Öldü diyecek bence.

17. Fanshawe in ansızın ortadan kaybolduğunu yazıyordu, kocasını en son gördüğü altı aydan uzun bir zaman olmuştu. Fanshawe kayıp ama ölü mü diri mi bilmiyorum. Ama hala ölmüş olması ihtimali çok yüksek geliyor bana.

YetkinOkur 3:

1. Fanshawe hep oradaydı ama beklide değildi bana öyle geliyor demiş.

2. Onun için her şeyin başladığı yer orası ama daha önce başka şeylerde yapmış o olmadan herhalde kim olduğunu bile bilemiyorsun (*onların kim olduğunu tahmin edebiliyormusun? Henüz edemiyorsun.*) Hayır etmiyorum (*Tamam ok.*)

Ama bayağı bir şey öğretilmiş ki kim olduğumu bile bilemezdim diyor.

3. Küçükken başlayan bir tanışma bu ve çok yakın arkadaş olmuşlar demekki bayağı bi yakın arkadaş, kankardeşi çünkü evet.

4. Çocukluğunu arada sırada düşünüyor ve direk o aklına geliyor çünkü onun için çok değerli.

5. Onu sürekli dinleyen biriymiş ve onda kendisini görüyor onun için kendimden uzaklaşıp baktığımda gördüğüm oydu diyor.

6. Fakat bu uzun zaman önceydi, demekki şu an yok herhalde ya kötü oldular yada kaybetmiş olabilir onu.

7. Evet ayrı yerlere sürüklenmişler belki iş dolayısıyla yada başka şekilde ayrıldılar istemeden belki.

8. Bunları düşündüğünde garip gelmemesi hayata karşı bakışından olabilir yani beklide bekliyordu böyle bir şeyi ama onu hala unutmadığından dolayı yada böyle şimdi garip gelmiyor ona beklide.

9. Kontrol dışında olduğundan dolayı beklide iyi bir iş dolayısıyla başka bir şekilde ayrıldılar ama hiçbirşey onlarla kalmasada yinede aklında sanırım.

10. Öldüğünü bile düşünüp sanırım yinede aklında onun olacağını söylüyor hepimizin başına gelebilecek bir şey diyor. (*Neyin öldüğünü düşünüp?*) Arkadaşının. Onu kaybetse bile. Birgün kendinin öleceğininide düşünüyor sanırım.

11. (*ölümsüz olmadığımı düşünüyor yani*) Evet. Yedi yıl önce aldığı mektup o sanırım evet. Aaa kadın! (*Ne kadın? Aaa kadın dediğin ne onu biraz daha açıklarsan iyi olacak*) sanırım sevgilisi yada eşi olabilir bu onun hakkında bir haber diye düşündüm şimdi. (*Kimin eşi?*) Onun kankardeşinin.

12. Sanırım o adam hakkında kankardeşi hakkında bilgi verecek. Siz beni tanımazsınız size yazdığım için özür dilerim... Bir haberi var sanırım.

13. bir şeyler oldu ve şartlar bana başka bir seçenek... onun hakkında bir olaylar olmuş ki şimdi ona onu söyleyecek belki (*Ne tahmin ediyorsun ne olabilir?*) başına kötü bir şey gelmiş olabilir. Yada ölüm haberi falan belki.

14. Eşi olduğu ortaya çıkmış. Kesinlikle onunla ilgili sanırım ölüm haberi çünkü bu kadar haber gelmediğine göre.

15. Sanırım kocası onu anlatmış ki birlikte büyüdüğünü biliyormuş onunla. New Yorkda yaşadığını onun hakkında çıkan her şeyi biliyor. Makaleleride okuduğuna göre yazar sanırım. (*Kim yazar?*) Bu... (*Metni yazan*) Hı hı metni yazan.

16. Burada sanırım haber ortaya çıkacak çünkü ansızın beklenmedik bir şekilde demiş ikinci paragrafta. Haber çıkacak...

17. Kaybolmuş. Demekki. (*Kim kaybolmuş?*) Fanshawe. Altı aydan uzun zamandır görmüyormuş. Belki öldü belki kayboldu belli değil.

İNGİLİZCE METİN ÖRNEKLERİ:

YetkinOkur A:

1. Bu Fanshawe'in her zaman olduğu izlenimi ver vermiş. Bu Fanshawe'i daha önce tanıyan birisiymiş ve her zamanki gibi görünüyormuş. Bu onu uzun zamandır tanıyormuş bu Fanshawe'i

2. Bu insanı bu kişiyi tanımak ona onun hayatında bir değişikliğe yol açmış. Onu tanıdıktan sonra hayatına bir renk gelmiş ve kendi kendinin ne olduğunu daha çok tanımaya başlamış. Biraz daha açabilirsin tümcelerini.

3. Bu bu kişiyle tanışmaları çok eskiye dayanıyormuş daha konuş konuşamadıkları halde bile çocukluktan beri arkadaşlarıymış. Bunlar yedi yaşındayken kan kardeş olmaya karar vermişler. Demek ki bu zamana kadar bayağı birbirlerine iyi ısınmışlar bir şeyler paylaşmışlar ve bir şekilde kan kardeş olmuşlar. Demek ki kendilerine iyi ısınmışlar.
4. Bu kişi bu sözü söyleyenin hayatında bayağı bir yer edinmiş çok daha çok çocukluğunda yer edinmiş en azından. Ne zaman çocukluğu aklına gelse, o gözünde canlanıyormuş. Bayağı bir çocukluk dostuymuş yani tamamen böyle.
5. Bu insan o kadar kendi kendine şey yap kendiyle özdeşleşmiş ki ne zaman her zaman düşüncelerini paylaşan ne zaman ona baksa kendini gören, kendine baksa onu gören birisiymiş onun için.
6. Bu çok uzun zaman önceymiş. Belki de artık eskisi kadar araları pek iyi olmayabilir yani böyle gözüküyor gibi.
7. Demek ki ayrılmışlar. Bu işi günler geride kalmış. İki farklı yerlere gitmişler. Dağılmışlar. Büyüdüklerinde demek ki eski bağlarını koparmışlar gibi
8. Bu çok da doğal değilmiş yani çocukluk çocukluktaki dostlardan ayrı düşülebiliyormuş. Bu çok da anormal bir durum değilmiş.
9. İnsanın insanın hayatı her zaman elinde olmayan elinde olmayan yani her şey eskisi eskisi gibi kalmıyor insanlar büyüdükçe eski çocuklarından çocukluk arkadaşlarından ayrılabilir farklı hayatlara yönelebiliyorlar. Bu yani bu ikisi ayrılmışlar bunun bir içinde şeyini içinde bir acısı var gibi.
10. Bir şekilde bu bitiyormuş zamanla. Ölüm hayatımızdaki bir parça yani bitmesi gayet normal diyor. Ölüm gayet normal bir şey anlamı çıkarıyorum buradan.
11. Ama yedi yıl önce bir mektup almış. Bu Sophie Fanshawe diye bir kadındanmış. Demek ki o bu sözü söyleyen kişiden daha dostunu unutmamış onu ona ulaşmaya çalışmış en azından. Bu sözü söyleyen kişi en azından Sophie Sophie kadar Sophie kadar dostu pek herhalde dostunu aramamış ya da şartlar onu gerektirmiş
12. Bu mektubu yazan Sophie bu kişinin kendisini unuttuğunu düşünmüş ya da buna bir şey yapmış eleştiri gibi yani buna yakınma yapmış sen bizi unuttun gibi en azından ben seni unutmadım bir şey yapmış yani bunda eleştirmiş. Ya demiş dostluğumuzu ben daha çok sadık kaldım türü bir şeyler söylemiş.
13. Ve şart şartların böyle geliştiğini söylemiş. Çok fazla seçim olmadığını söylemiş. Bu şartlarda bu kadar oldu demiş yani. Burda da bir yakınma var. Yorum yorum yapabilirsin.
14. Ama bu bu onun dostu değilmiş anladım kadarıyla. O Fanshawe'in karısıymış. Burda bir bu dost olmadığına göre dostunun karısı yazdığına göre burda bir anormallik var ama onun o olduğunu nasıl anladı bilmiyorum.
15. Bu sözleri bu bizim olayın işte başındaki şey bir yazarmış. Bu yazdığı şey dergiler yazdığı dergileri okumuş o arkadaşının karısı ve kocasının arkadaşı olduğunu öğrenmiş bir şekilde onun çocukluk arkadaşını öğrenmiş ve New York'ta yaşadığını öğrenmiş ve ona ulaşmış. Bu demek ki meşhur bir adammış en azından.
16. Bu tam açıklamayı ikinci paragraf ikinci paragrafta her şeyi anlatmaya başlamış o mektubunda.
17. bu bu yazarın çocukluk arkadaşı yani kadının kocası ortadan kaybolmuş.

Bir yaklaşık altı ay önce. En son altı ay önce görmüş ve kocası kocası bir şekilde evi terk etmiş onu. Artık yokmuş yani ortada kocası. Demek ki bir aile sorunları gibi bir şey var. Hiç haber vermeden çıkıp gittiğine göre.

YetkinOkur B:

1. Fanshawe isim mi bir kişilik mi? Aklından geçen her şeyi söyle. Bana bir isim gibi geldi kişinin ismi. Her zaman orda olduğunu fark etmiş o kişinin. Gözlem var galiba yine burda da devam et.
2. The place diyor o zaman bu tahminin yanlış benim. Bir isim değil bir yerden bahsediyor galiba. Ve olmadan onun için yaşamak ya da kim olduğunu bilmek çok zor o zaman her şey onun için birçok şey ifade ediyor burası. O derken kimi kastediyorsun? Demek ki Fanshawe miydi? Öyle mi okunuyor? Fanshawe evet. Ordan bahsediyor ve yer olduğunu mu düşünüyorsun kişi olarak mı? Bunu görünce yer olduğu düşünmeye başladım. Az önce kişi olduğunu düşünmeye başlamıştım ama yer olduğu kanısına vardım. Bir de demek ki orda çok önemli şeyler yaşamış ki orası olmadan kim olduğunu bilemiyormuş. Sözcük varsa bilmediğin, sorabilirsin
3. in diapers ne? Bez, Altı bez bağlamak. Aslında her şey de değişti. Şimdide bir kişiden bahsediyor onunla ilk kez tanıştığındaki etrafı anlatmış. Demek ki o kişi çok önemli ki ilk tanıştıkları günü bile unutmamış ve kan kardeş olmuşlar. Çok önemli bir şey bence hani kan kardeş olup da birini yarı yolda bırakmak zor olur ama tabi ilerde ne olur bilmiyorum.
4. Çocukluğuyla ilgili her şey ona Fanshawe'yi hatırlatıyormuş. Dediğim gibi bu onun için çok önemli birçok şeyi paylaşmışlar demek ki onun o yüzden çocukluğunda hep onu görüyor.
5. Az önce düşündüğüm gördüm burda. Her şeyi paylaştıklarını anlatıyor. Her zaman birlikte olduklarını, kan kardeş olabilmek için zaten bunlar gerekli. Çok şey geçirmişler ki kan kardeş olmuşlar.
6. Ama bu çok önceymiş. Demek ki artık ayrı ayrılar ya da görüşmüyorlar bir şekilde ki o da üzüyor bu duruma bence. Ona hep hatırlı hatırlıyor olması üzüldüğünün göstergesi olabilir
7. Evet düşündüğüm gibi büyüdüklerinde ayrı yerlere gitmişler ve ayrılmışlar ve bu olayı anlatan kişi üzüyor bence bu duruma.
8. Bunların hiç biri onun için anormal değil çünkü insanlar büyüyor ve farklı yerlere gidebiliyorlar. Bu çok normal
9. Yaşamın bize neler getireceğini bilmiyoruz. Bazı şeyleri kontrol edemiyoruz ve her şey aynı kalmıyor değişiyor. Bu da bunu anlatan kişi de bunun farkında ve belki de bu şekilde kendine teselli veriyor onunla ayrılmamız normal diye
10. Sessiz kaldın ölümü görünce biraz şaşırdım açıkçası öncekilere bağlayabilirsin. Acaba Fanshawe ölmüş diye düşündüm şimdi de. Farklı hayatlardan bahsediyordu farklı yereler gittiklerinden bahsediyordu; birden ölüme geçti. Evet, ölüm normal bir şey ve bence bu hikayeyi anlatan kişi her şeyi çok normal karşıyor, ölümü bile.
11. Sanırım Fanshawe'in eşinden bir mektup almış ve galiba bu mektup Fanshawe'in ölümüyle ilgili bir şey yani ilk aklıma o geldi. Niye kendisi yazmasın ki eğer öyle değilse.
12. out of the blue? Aniden, beklenmedik bir şekilde. Normal olarak bayanı tanımıyor ama Fanshawe soy isminden ben eşi olduğunu çıkardım. Galiba tahminim doğru çünkü ailesinden biri olsa kan kardeşinin ailesini mutlaka

tanıyordur. Ayrıldıktan sonra evlendiyse eğer tanımaması normal.

13. Beklenemeyen olaylar olmuş ve bu kadın buna mektup yazmak zorunda kalmış galiba bir kaza geçirmiş olabilir Fanshawe yani kötü durumda olabilir. Belki ölüm değil ama ona yakın bir şey ve onu görmesini isteyecek olabilir ileriki gösterilen slaytta.

14. Tahmin ettiğim gibi Fanshawe'in eşiymiş

15. Adam yazarmış ve bu yüzden belki de onun bulması zor olmamıştır. Bir de demek ki Fanshawe ona her onlar hakkında her şey anlatmış ki kadın bunu bu adamı yakından tanıyor ya da kadını bilmiyorum.

16. Preamble? Giriş yapmadan. Dediğim gibi önemli bir şeyler olmuş ki hiçbir şekilde giriş yapmadan direkt konuya girmiş. Aklıma ölümle ilgili şeyler geliyor az önce okuduğum için. Kaza hastalık gibi şeyler

17. Hiç tahmin edememiştım. Nasıl yok olmuş? Çok ilginç. Yok, olmaktan neyi düşündüğünü söyleyebilir misin? Hiç kimseye haber vermeden ortadan kaybolmuş olabilir. Nereye gittiğini kimse bilmiyor olabilir. Çok ani oldu bitişi.

YetkinOkur C:

1. Burda Fanshawe sanırım özel bir isim ve insandan bahsediyor. Daha önce fark etmemiş ama şuan her zaman orda olduğunu şimdi fark etmiş daha önce değil.

2. Her şeyin başladığı yerde ve onsuz kim olduğumu çok zor anladım. Bu eski bir aşk hikayesi olabilir diye düşünüyorsun. Diye düşünüyorum. Çünkü onu onsuz kim olduğumu anlamakta zorluk çekiyorum demiş.

3. Evet sessiz kaldın bilemediğim sözcük olunca sorabilirsin. Bu demek aşk hikayesi değil de şimdi şey oldu. Sanki daha doğdukları andan itibaren onlar arkadaşlarmış ki işte yedi yaşına kadar prickled ne demek? Delmek, parmaklarını delmişler. Parmaklarını delmişler ve kan kardeş olmuşlar. Demek ki burda iki erkekten bahsediyoruz.

4. Demek ki bu Fanshawe'in onun hayatında çok önemli bir yeri varmış. Ne zaman çocukluğuna inse o geliyor aklına.

5. Hayatında o arkadaşının çok önemli bir yeri var. Yani bütün paylaştığı düşüncelerde kendini o arkadaşıyla bir gibi görüyor yani farklı iki kişi değil de sanki tek bir kişi onlar gibi görüyor.

6. Ama bu çok zaman önceydi. Aralarında bir tartışma geçmiş olabilir ya da hani bir sorun olmuş ki diyor hani bu çok uzun zaman önceydi o onu düşündüğüm zamanlar. Hayatında belli bir yeri var ama bir şey olmuş ki artık öyle düşünmüyor.

7. Büyüdüklerinde farklı yerlere gitmişler, ayrılmışlar. Bu okul için olabilir veya arkadaşı taşınmış olabilir yanlarından. Ayrılmışlar. Demek ki çok uzun zamandır görüşemiyorlar ki böyle bahsediyor.

8. Ne düşünüyorsun? Daha öncekilerle bir bağlantı kurarsan. Bunlar ilginç değildi. Demek ki hayat felsefesine göre gördüğü şeylere hep bu şekilde olmuş olabilir yani etrafında gördüğü arkadaşlar da bir gün ayrılıyor. O da bu durum ona ilginç gelmiyor

9. Yani bize geriye hiçbir şey kalmıyor dediğine göre. Hayatın nasıl oluştuğunu biz kontrol edemiyoruz. Yani bir şey olmuş ki onlar ayrılmışlar ve onların elinde olmayan bir şey bu.

10. Arkadaşı ölmüş sanırım. Yani bu yaşadıklarımız bir gün bitiyor diyor. Hani

bu her zaman olur diyor ama burdan anladığım kadarıyla arkadaşı ölmüş olabilir. Hani ayrılmalarının sebebi ölmüş ölüm olabilir.

11. Bir kadından ona mektup gelmiş ki bu arkadaşının karısı veya annesi olabilir. Mektupta başına gelen bir şeyden bahsediyor olabilir yani o arkadaşının başına gelen bir şeyden.

12. Kadını tanımadığına göre, her halde karısı olsa gerek. out of the blue dediğine göre içli bir şey hüznü bir şeyden bahsediyor mektupta. Aniden demek out of the blue beklenmedik bir şekilde. O zaman demek ki ani bir şey olmuş ki mektupta bundan bahsediyor. Yani arkadaşının başına bir şey gelmiş diye düşünüyorum hala.

13. Evet sessiz kaldın. şey diye düşündüm I don't have much choice başka şansım başka seçeneğim yoktu diyor. Hani bunu sana yazıyorum ama acaba hani son çare olarak mı arkadaşına başvuruyor ona mektup yazıyor ya da başka burdan söyleyeceğin bir şey var mı? under the circumstances dediğim gibi bir şey var bir durum var ama ne?

14. Karısıymış biraz seslice konuş karısıymış ben geçerim burda bir şey yok.

15. Burdan adamın şey magazinde yani dergilerde gazetelerde makale yazan bir yazar olduğunu anlaşıyor. Kadın onun kocasıyla arkadaşlığını biliyormuş ki yani onun yazdığı gaste gazetede makalelerinden bulabilmiş herhalde.

16. very bluntly'yi biliyor musun? Hıhı. Aniden. Preamble. Gene giriş yapmadan ani bir şekilde. Mektubu yazma amacının işte yine giriş yapmadan dediğiniz gibi aniden yazmış. İkinci parafıta söylüyor. Bunu çok merak ettim.

17. Altı ay önce kocası kaybolmuş. Dediğim gibi kocası büyük ihtimalle ölmüş olabilir. Çünkü altı aydır görmüyorum diyor ve disappeared dediğine göre birden bire kaybolmuş. Yani hiçbir neden yokken.

EK 7: YETKİN OKURLARIN SERBEST HATIRLAMA PROTOKOLLERİNE İLİŞKİN ÖRNEKLER

TÜRKÇE METİN ÖRNEKLERİ:

YetkinOkur 1:

Birkaç tümceyle özetlemek ya da söylemek istediğin bir şey var mı metni okuduktan sonra? Yani metinde konuşmacı çocukluk arkadaşından uzun bir süredir haber alamıyor. hayatında çok önemli rol oynayan birisi. Daha sonra birden bire bir mektupla şaşırıyor. Çocukluk arkadaşının eşi kendisine mektup yazıyor ve arkadaşının ortadan kaybolduğunu söylüyor. Belki yardım istiyor ondan. Belki de bir ümit görüşüklerini zannediyor.

Yazarın cinsiyeti için ne dersin? Bence erkek. Erkek.

YetkinOkur 2:

(Peki şimdi bana özetler misin bu metni ne anladığını?) Tabi. Yazarın kim olduğunu bilmiyorum ama bir erkek. Birçok etkilerde kaldığı bir çocukluk arkadaşından bahsediyor. Birlikte büyümüşler yani hatta çok daha küçükken birliktelemiş. Bütün çocukluklarını birlikte geçirmişler. Hatta kan kardeşi olmuşlar. Fakat daha sonra hayat herkesi farklı yerlere savurmuş. İkisinin çok farklı hayatları olmuş. Birbirlerinden çok uzun süre haber alamamışlar. Ama içten içe hep onu aramış hep onu özlemiş. Keşke Fanshawe şimdi yanımda olsaydı demiş. Doğrusu onu çok özlemiş ve ona çok şey kattığını düşünüyor. Ama görüşememişler. Bügün birdenbire bir mektup almış. Tabi bu arada derilere makaleler yazıyormuş bir yazar olmuş demek ki. Belki güzel yerlere gelmiş ama bunu bulamamış. Bir mektup almış, soyadı Fanshawe olan Sophie Fanshawe den bir mektup almış. Demiş ben böyle böyle Fanshawe in karısıym.

Kendisinden haber alamıyorum eşimle görüşemiyorum. (*Peki niye mektubu yazmış olabilir sence?*) Belki ona fikrini soruyordur hani sen nerede olduğunu biliyormusun? Görüştünüz mü? Diye. Sadece haber almaya çalışıyordu. Ben daha kötü bir son beklemişim ama. (*sen hep ölüm diye düşündün.*) O kadar özlemle bahsetti ki hani çok uzun zaman geçmiş asla geri dönemeyecekmiş gibi anlattı. Asla geri dönmeyeceği için dedim büyük ihtimalle öldü arkadaşı. O yüzden bu kadar büyük bir özlem duyuyor. (*Peki, metnin yazarı bir erkek dedin yani nasıl biri olduğunu bilmiyorum ama bir erkek dedin, metin yazarının erkek olduğuna dair bir cümle var mıydı metinde?*) Erkek erkeğe gibi bir şey vardı sanırım yanlış hatırlamıyorsam. Kan kardeşi olduk biz bununla erkek erkeğe gibi bir ifade geçmişti. O yüzden öyle bir çıkarımda buldum.

YetkinOkur 3:

Ne anladın yani özetlemek istesen birine nasıl özetlersin metni? İki çok yakın arkadaş (*Baymı bayanmı bunlar?*) Bay. İki bay. Küçüklükten beri çok iyiler ve bir süre sonra ayrılıyor yolları sonra birbirlerinden haber alamamaya başlıyorlar yaklaşık yedi yıl sanırım ve bu sürede o artık onun öldüğünü düşünüyor Fanshawe in ama tam bir ansızın bir anda bunu beklerken karısından gelen mektubu okuyor öncelikle öldüğünü düşünüyor ama sonra haberi aldığı anda da kaybolduğunu anlıyor (*Karısı neden yazmış ona..?*) Dergilerini muhtemelen takip edip bunu söylemesi gerektiğini düşünmüş olabilir belki.

İNGİLİZCE METİN ÖRNEKLERİ:

YetkinOkur A:

Son söyleyeceğin yorum olarak bir şey var mı yani şöyle bir toparlayarak söyleyeceğin bir şeyler son *okuduk hepsini okuduktan sonra?* İşte bu iki arkadaşlar zamanla iyi iki arkadaş varmış çocukluklarından beri ama bunlar zamanla çocukluklarında çok şey paylaşmışlar. Yedikleri içtikleri ayrı gitmeyen iki insanmış. Bir şekilde hayat onları ayrı düşürmüş bir yerde. Birisi şair olmuş demek ki ünlü bir şair yani dergilerde makaleleri yayınlandığına göre. Sonra bunun dergilerinden onun şeyine ulaşan ona ulaşabilen arkadaşının karısı bir mektup yazmış. Bu mektubunda da işte kocasının evi terk ettiğini onu göremediğini söylemiş ve işte kocası evi terk etmiş. Onun en yakın arkadaşı çocukluğunda o olduğundan en az belki ondan bir haber alabilirim diye. *En son toparlayacak neler söyleyebilirsin? Cinsiyeti nedir bu yazarın?* Bu yazarın cinsiyeti *sence* kan kardeş olmuşlar. *Erkek mi kadın mı?* Erkek. *Diye düşünüyorsun*

YetkinOkur B:

Şimdi parçayı işlemedin yazarı için erkek, kadın, cinsiyeti için ne düşünüyorsun? Erkek düşünürüm. *Erkek olduğunu düşündün. Peki, parçayla ilgili birkaç tümce yap bize özetleyecek ya da düşündüğünü tamamlayacak türden.* Ben aslında kaza düşünmüştüm ama ortadan kaybolmuş. Demek ki bir şeylerden bunalmış ve kaçmayı tercih etmiş *olabilir.* Evet. *Evet.* Kadınında başka çaresi kalmadığı için Fanshawe'e yazmış. Pardon onun en yakın arkadaşına yazmış *diye düşünüyorsun* düşünüyorum evet.

YetkinOkur C:

Evet, şimdi son söylemek istediğin birkaç tümceyle sonuçlandır. Neler söylemek istersin. Yani başta ani biz iki çok iyi arkadaşlık hayat bizi ayırdı gibi şeyler düşündüm bundan sonra yazarın gerçekten hani gazetelerde makaleleri olduğu anlaşıldı. Daha sonra arkadaşının karısından bir mektup geldi ki dediğim gibi hani bir kaybolma var. Ama adamı da düşündüğüne göre bence

ölüm diye düşünüyorum. *Düşünüyorsun peki metni yazanın cinsiyeti ne olabilir? Erkek diye düşünüyorsun pekâlâ.*

EK 8: YETKİN OLMAYAN OKURLARIN SESİL DÜŞÜNME PROTOKOLLERİNE İLİŞKİN ÖRNEKLER

TÜRKÇE METİN ÖRNEKLERİ:

Yetkin Olmayan Okur1:

1. Bana şimdi öyle geliyor ki Fanshawe hep oradaydı. Bana şimdi öyle geliyor ki Fanshawe hep oradaydı. Demek ki önceden Fanshawe in orada olduğunu anlamamıştı, aralıklarla görüyordu sadece, şimdi o adam sürekli orada durduğunu anlıyor.
2. O benim için her şeyin başladığı yerdir ve o olmadan herhalde kim olduğumu bile bilemezdim. Demek ki demin okuduğum isim bir yer ismi oluyor burada kişi adı değil, özel bir isim değil bir yer ismi oluyor. Ve burada o yazar için o yerin önemini vurguluyor.
3. Daha konuşmaya başlamadan çimenlerde bezleriyle emekleyen bebeklerken tanıştık ve yedi yaşımıza geldiğimizde biz iki erkek çocuk iğneleri parmaklarımızı batırıp kankardeşi olmuştuk. Burada yine Fanshawe i kişileştirme, kişileştirmiş ve iki erkek çocuk, yani Fanshawe in bir erkek çocuk olduğunu söylüyor. Ve onunla kankardeşi olduğunu söylüyor.
4. Çocukluğumu her düşündüğümde aklıma Fanshawe gelir. Demek ki Fanshawe çocukluğuyla bütünleşmiş ve yazarın çocukluğuyla bütünleşmiş birisi ve çocukluğunu her düşündüğünde aklına ilk olarak Fanshawe gelir. Demek ki çocukluğunda Fanshawe le çok şeyler paylaşmış.
5. Her zaman benimle olan düşüncelerimi paylaşan oydu, kendimden uzaklaşıp dışarı baktığımda gördüğüm yine oydu. Ya burada Fanshawe in her zaman kendisiyle olduğunu ve ne düşünürse ilk önce aklına Fanshawe in geldiğini söylüyor.
6. Fakat bu uzun zaman önceydi. Yani demek ki şimdi artık öyle bir şey olmuyor bunlar hep uzun zaman önce gerçekleşiyor şimdi öyle bir durum yok.
7. Büyüdük farklı yerlere birbirimizden ayrı yerlere sürüklendik. Burada çocukluktan sonra, büyüdükten sonra farklı yerlere gitmişler. Birbirlerinden ayrılmışlar.
8. Düşününce bunların hiçbiri garip gelmiyor aslında. Bu olanlar yazara garip gelmiyor. Burada yorumlayacak pek bir şey bulamıyorum.
9. Hayatlarımız bizi kontrolümüz dışında yollara savurur neredeyse hiçbir şey bizimle kalmaz. Burada genel bir yargıdan bahsediyor. Bir çıkarım yapıyor. Yani hayatın kişinin kendisinin kontrolünde olmadığını ve eskiden yanımızda olan şeyler daha sonra bizimle kalmaz diyor yani burada genel bir yargıya varıyor hayatla ilgili.
10. Biz öldüğümüzde oda ölür ve ölüm her gün hepimizin başımıza gelen bir şeydir. Burada ölüm, yani hayatın bitmesi anlamında değil sanki daha çok bir şeylerin bitmesi hayatımızda bir şeylerin sona ermesi anlamında kullanılıyor.
11. Yedi yıl önce yine Kasım ayında Sophie Fanshawe adında bir kadından bir mektup aldım. Demek ki Fanshawe bir kadın. Buradan bunu anlıyoruz.
12. Mektup şöyle başlıyordu: siz beni tanımazsınız ve size böyle birdenbire yazdığım için özür dilerim. Demek ki yan siz beni tanımazsınız dediğine göre yazarın çocukluğundaki Fanshawe le aynı kişi olmasa gerek.
13. Fakat bir şeyler oldu ve şartlar bana başka bir seçenek bırakmadı. Demek

ki bu mektubu yazmakta mecbur kalıyor. Yani şartlar bunu gerektiriyor.

14. Bu kadının Fanshawe in eşi olduğu ortaya çıktı. Fanshawe demek ki çocuk, yazar bir erkek, çocukluğunda ki arkadaşı Fanshawe kişinin soyadı oluyor bir erkek ve Fanshawe in aldığı mektup Fanshawe in karısından oluyor.

15. Benim kocasıyla birlikte büyüdüğümü biliyordu, New York da yaşadığımı da biliyordu çünkü dergilerde çıkan makalelerimin çoğunu okumuştur. Dergide bir yazar bu yazıyı yazıyor ve bu adamı şey adamın mesleği yazarlık ve çocukluk arkadaşının eşinin kocasıyla büyüdüğünü biliyor.

16. Açıklama ansızın beklenmedik bir şekilde ikinci paragrafta geldi. Birinci paragrafta herhangi bir açıklama yapmamış mektubu yazan bayan ikinci paragrafta, yazar bunu beklemiyordu ama aniden bir açıklama geliyor. Demek ki bundan sonra bu açıklamaya yönelik bir şeyler okuyacağız.

17. Fanshawe in ansızın ortadan kaybolduğunu yazıyordu, kocasını en son görelti altı aydan uzun bir zaman olmuştu. Demek ki Fanshawe ortadan kayboluyor, demin yazarın bahsettiği ölüm kelimesi burayla bağlantılı olabilir. Birilerinin kendisinden koparması anlamında kocasını en son görelti altı aydan uzun bir zaman olmuştu, kocası artık, kocasının başına muhtemelen bir iş gelmiştir. Veya yüksek ihtimalle ölmüş olabilir.

Yetkin Olmayan Okur2:

1. Birinci cümlede bana şimdi öyle geliyor ki Fanshawe hep oradaydı. Fanshawe bir şahısı belirtiyor olabilir. Demek kastediyor olabilir. Artık hayallerinde ki kişi de bahsediyor olabilir.

2. İkinci cümlede o benim her şeyin başladığı yerdir. Ve o olmadan herhalde kim olduğumu bile bilemezdim. Demek ki bu Fanshawe kendisinin hayalindeki kişi olabilir emeli olabilir. Ona çok büyük bir kıymet değer veriyor olabilir.

3. diğer cümlemizde üçüncü cümlede daha konuşmaya başlamadan çimenlerde bezleriyle emekleyen bebeklerken tanıştık ve yedi yaşına geldiğimizde biz iki erkek çocuk içneleri parmaklarımıza batırıp kan kardeşi olmuştuk. Ha buradaki o zaman Fanshawe kendisinin çocukken tanıştığı kişiden bahsediyor. Onunla çocukken arkadaşlıklar kurduğunu ve kan kardeşi olduğundan bahsediyor.

4. Çocukluğumu her düşündüğümde aklıma Fanshawe gelir. Yani çocukluk arkadaşı Fanshawe. Ne zaman bir çocuk geçmişine dönüp çocukluğundan bahsetse düşünse aklına Fanshawe gelmesi yani Fanshawe'yi hayatındaki önemli bir yere sahip olduğunu gösteriyor.

5. Beşinci cümlede her zaman benimle olan düşüncelerimi paylaşan oydu. Kendimden uzaklaşıp dışarı baktığımda gördüğüm yine oydu. Burada Fanshawe yine hayatı kendisinin ne kadar önemli olduğunu vurguluyor. Hayatında kendisi ile sürekli olan çocukluğunu beraber paylaştığı düşüncelerini yine ortaklaşa kullandığı düşüncelerini paylaştığı kişi olduğunu yine kendisinden uzaklaşsa bile yani her yerde onu gördüğünü söylüyor.

6. Altıncı cümlede fakat bu uzun zaman önceydi. Demek ki bu yaşananlar daha önceydi şimdi artık roller değişti zaman değişti. (oldu mu daha yavaş).

7. Yedinci cümlede büyüdük farklı yerlere birbirimizden ayrı yerlere sürüklendik. Burada iki bu daha önce çocukluk arkadaşıyla aralarında bayağı bir şey olmuş uzaklaşma birbirinden uzak kalma. Zamanla bu iki kişi büyüyor. İkisi de farklı yerlere birbirinden uzak yerlere hayatın akışına göre artık farklı yerlerde kendilerini buluyorlar.

8. Sekizinci cümlede düşününce bunların hiç biri garip gelmiyor aslında. Yani

bu yaşananları kendisi çok doğal buluyor. Kendileri için bir anlam ifade etmiyor gariplik açısından.

9. Dokuzuncu cümle hayatlarımız bizi kontrolümüz dışında yollara savurur neredeyse hiçbir şey bizimle kalmaz. Evet, yani bu daha çok bir Nehrin akıntısında kendini bir anda nehir akıntısına kaptırmış kişi olarak kendini nehir akıntısına kaptırmış akıntıda kendisini bulmuş bir sala benzetiyor. Yani hayat bu hiçbir şey kendisinin elinde olmadan hayat her şeyi kendisinin hayat daha çok işte her şeyi kontrol eden hayatlarına yön veren hayatlarında hiçbir şey kendi kontrollerinde olmadan gelişen şeyden bahsediyor.

10. Onuncu cümlede biz öldüğümüzde o da ölür ve ölüm her gün hepimizin başına gelen bir şeydir. Burada yine hayat ve ölümden bahsediyor. Hayattayken yine hayattayken kişi hayattayken her şey hayat buluyor. Her şey bir anlam ifade ediyor ama öldükten sonrada hayat denen şey sona eriyor. Ve bu herkes için her şey için başa gelen bir olay. Burada yine ölümün şeyinden bahsediyor. Herkes için genel geçer bir durumdan söz ediyor.

11. Yedi yıl önce yine kasım ayında Sophie Fanshawe adında bir kadından bir mektup aldım. Demek ki bu çocukluğunda tanıştığı kişi Sophie Fanshawe adında bir kadın. Demek ki bir kız. Yine aradan bayağı bir zaman geçmiş ama yedi yıl önce kendisinden bir mektup aldığını söylüyor.

12. Mektup şöyle başlıyordu siz beni tanımazsınız ve böyle birden bire yazdığı için özür diliyor. (yüksek sesle düşün düşünüyorsun şu anda yüksek sesle düşün oldu mu?) burada (içinden ne geçtiyse onları da söyle) mektubu gönderen kişiyle daha önce çocukluğunda tanıştığı Fanshawe arasındaki bir çelişki ortaya çıkıyor. Siz beni tanımazsınız ve size böyle birden bire yazdığım için özür dilerim. Yalnız siz beni tanımazsınız dediğinde başka bir karakter ortaya çıkıyor gibi. Yani bu mektubu gönderenle çocukluğunda beraber tanıştığı birlikte geçirmiş olduğu günleri paylaşan kişi olarak aynı bir şey tablo ortaya çıkmıyor. Farklı bir portre çıkıyor burada.

13. Fakat bir şeyler oldu ama hayat bana başka bir seçenek bırakmadı. Burada farklı şeylerin olduğunu söylüyor hayatın kendisine sunmuş olduğu şartlar burada biraz şey geliyor farklı geliyor yani hayatın şartları kendisi için farklı bir seçenek alternatif bırakmadı. Normalde hayat insanlara farklı şeyler sunar ama burada kendisi için hiçbir seçenek bırakmadığını söylüyor. (kim olabilir bu kadın?) kadın çocukluğunda tanışmış olduğu bir kadından farklı bir kadın yani (peki çocukluğunda tanıştığı Fanshawe kız çocuk muydu erkek çocuk muydu?) orda yoktu yani şeyi orda çocukluğundan bahsettiği kişi hakkında orda kız erkek bir şey falan yoktu ipucu falan yoktu daha sonra işte bir şey olduktan sonra yedi yıl önce bir mektup falan almış Fanshawe adında bir kadındı. O anda bir yorum yapılabilir yani çocuklukta tanışmış olduğu kişi hakkında. Burada kadın olduğunu anladık ama yine yani gelen mektubun içeriğinde de kadının kendisini tanımadığını yani o gönderdiği kişiye mektup gönderiyor ama gönderdiği kişinin kendini tanımadığını söylüyor.

14. Bu kadının Fanshawe' in eşi olduğu ortaya çıktı. Evet yani demek ki bu Fanshawe ile çocukluğunda tanıştı bu Fanshawe ile aralarında ki ilişki hala devam ediyor ki ileride de eşi bu tanıştığı kişiyle demek ki ellerine bir şey geçiyor. Yani somut bir şeyler veyahut ta ne bileyim eşi Fanshawe hakkında bazı kuşuklar taşıyabilir. Yani bu kadının belki içine kapandığı veyahut ta geçim işte başka biriyle ilişki olduğu yorumunu (hangi kadın?) Fanshawe demek ki Fanshawe evli (erkek mi kadın mı sence?) Fanshawe burada . Fanshawe' in eşi olduğu ortaya çıktı. Ha o zaman burada Fanshawe erkek burada erkek

demek ki çocukluğunda tanıştığı kişi Fanshawe. Erkek arkadaşı daha sonra bu kadın da Fanshawe'in (yüksek sesle düşün) normalde mektubu gönderen kişi kendini Fanshawe olarak tanıtmıştı. Yani bunun arkadaşı çocukluğunu beraber paylaştığı beraber geçirdiği kişiden bahsediyor. Ama daha sonra mektubu gönderen kişi kendi kadın. Bu da Fanshawe'in eşi olduğunu ortaya çıkarıyor. Yani demek ki bu kadın Fanshawe ile arkadaşının aralarında olan biteni biliyor. Veyahut ta ne bileyim belki bu Fanshawe belki bir günlük falan taşıyordu belki bir günlük falan kullanıyordu. O anda bu Fanshawe'in arkadaşıyla olan samimi ilişkilerinden yola çıkarak filan çıkmış olabilir yani böyle bir mektup yazmış göndermiş olabilir yani.

15. On beşinci cümlede benim kocasıyla birlikte büyüdüğümü biliyordu. New York'ta yaşadığımı da biliyordu çünkü dergilerde çıkan makalelerimin çoğunu okumuştum. Yani demek ki bu kişi yazar yani edebiyata ilgisi var makaleler yazıyormuş yani çocukluğunda da Fanshawe ile bayağı şeyler paylaşmış paylaşmış. Demek ki bu kadın da eşinin geçmişini biliyor. Yani eşinin geçmişte ne yaptığını Fanshawe'in çocukluğunu paylaştığı kişi hakkında da demek ki bazı malumatları varmış yani bazı şeyleri biliyormuş. Yani burada kadının Fanshawe'in eşinin kendisi hakkında bazı bilgilere sahip olduğunu söylüyor. Buradan bu yorum çıkıyor yani.

16. Açılama ansızın beklemediğim bir şekilde ikinci paragrafta geldi. Yani bu demek ki paragraf dediği her halde mektuptan söz ediyor. Demek ki mektupta bir açıklama yapmış bu kadın. Böyle bir açıklamayı da beklemediği bir anda beklemediği bir şekilde gelmiş.

17. Fanshawe'in ortadan yok olduğunu yazıyordu. En son görelî altı aydan fazla bir zaman olmuştu. Fanshawe'in ortadan kaybolduğunu yazıyordu. Yani demek ki bir müddet kadın kocasını görmeyeli bayağı bir zaman olmuş. Bu da sanki Fanshawe'in bir anda yok olması eşini meraklandırmış farklı şeylere itmiş yani bu Fanshawe neden ortadan kayboldu niye böyle bir bir anda kendisine haber vermeden ortadan kaybolması gibi. Bu da kendisini şeye itmiş yani geçmişini incelemeye acaba belki Fanshawe'in ilişki kurduğu samimi olduğu belki geçmişini tekrar dönmüş olabilir gibi böyle bir düşünceye kapılabilir kapılmış olabilir. On sekizinci cümle bitti. (peki ne olmuş olabilir Fanshawe'e?) Fanshawe bilmiyorum artık belki geçmişine özlem duymuş olabilir. (niye ortadan kaybolmuş olabilir? Başına ne gelmiş olabilir?) şimdi Fanshawe'in ortadan kaybolmasıyla ilgili bu daha çok böyle hayal gücünü kullanma açısından çünkü yoksa yani Fanshawe'in ortadan kaldırılmasını gerektirecek sebep olabilecek bir durumdan bahsettiğini göremedim ben yani. Takip etmedim.

Yetkin Olmayan Okur3:

1. Bana şimdi öyle geliyor ki Fanshawe hep oradaydı. Fanshawe diye biri varmış ve orada bekliyor.
2. O benim için her şeyin başladığı yerdir ve o olmadan herhalde kim olduğumu bilmezdim. Fanshawe onun için bir başlangıç ve o olmadan kim olduğunu bilemiyormuş.
3. Daha konuşmaya başlamadan çimenlerde bezleri ile emekleyen bebeklerle tanıştık. Bebeklerken tanıştık ve yedi yaşına geldiğimizde biz iki erkek çocuk iğneleri parmaklarımıza batırıp kan kardeş olduk. Fanshawe ile bu kişi kan kardeşiymiş bebeklikten tanışıyorlar.
4. Çocukluğumu her düşündüğümde aklıma Fanshawe gelir. Çocukken

- tanışmışlar ya o yüzden çocukluğunda hep Fanshawe aklına geliyor.
5. Her zaman benimle olan düşüncelerimi paylaşan oydu, kendimden uzaklaşıp dışarı baktığımda gördüğüm yine oydu. Her zaman onu düşünüyormuş.
6. Fakat bu uzun zaman önceydi. Çok zaman önceydi.
7. Büyüdük farklı yerlere birbirimizden ayrı yerlere sürüklendik. Ayrılmışlar birbirilerinden büyüyünce.
8. Düşününce bunların hiçbiri garip gelmiyor aslında. Aslında bunları garip olmadığının farkına varıyor.
9. Hayatlarımız bizi kontrolümüz dışında yollara savurur. Neredeyse hiç bir şey bizimle kalmaz. Hayat hakkında sentezlerde bulunuyor. Kontrolü onun altında değil çünkü.
10. Biz öldüğümüzde o da ölür ve ölüm her gün hepimizin başına gelen bir şeydir. Ölümden kaçınılmaz.
11. Yedi yıl önce yine kasım ayında Sophie Fanshawe adında bir kadından bir mektup aldım. Yedi yıl önce Sophie Fanshawe'den bir mektup almış. (kim bu kadın?) bu kadın onun kan kardeşi.
12. Mektup şöyle başlıyordu. Siz beni tanımazsınız ve size böyle birden bire yazdığım için özür dilerim. Ama tanımazsınız diyor niye öyle diyor?
13. Fakat bir şeyler oldu ve hayat bana başka bir seçenek bırakmadı. Mektup yazmak zorunda kalmış ama şartları ne?
14. Bu kadının Fanshawe'in eşi olduğu ortaya çıktı. Bu kadın o kan kardeşinin eşiymiş. Mektup yazıyor ama acaba neden?
15. Benim kocasıyla birlikte büyüdüğümü biliyordu. New York'ta yaşadığımı da biliyordu. Çünkü dergilerde çıkan makalelerimin çoğunu okumuştı. Bu kadın New York'ta yaşıyormuş. (hangi kadın?) Fanshawe'in karısı.
16. Açıklama ansızın beklenmedik bir şekilde ikinci paragrafta geldi. Mektubu okurken ikinci paragrafa geldi.
17. Fanshawe'in ortadan kaybolduğunu yazıyordu. Kocasını en son görelî altı aydan uzun bir zaman olmuştu. Fanshawe ortadan kaybolmuş ve bunu kan kardeşine bildiriyor karısı. Bitti.

İNGİLİZCE METİN ÖRNEKLERİ:

Yetkin Olmayan OkurA:

1. It seems to me now that Fanshawe was always there. Bana öyle görünüyor ki Fanshawe her zaman oradaydı. Bu kendisiyle ilgili bir yorum yapıyor, edindiği izlenimle ilgili edindiği izlenime bakılarak da Fanshawe in her zaman orda olduğunu söylüyor demek ki orada olduğunu görmüş.
2. He is the place where everything began for me and without him I would hardly know who I am. Burada söylediği insanın kendisi için çok fazla anlam ifade ettiğini herşeyin onunla anlam bulduğunu onsuz kim olduğunu bile bilemeyeceğini ifade ediyor. Kendisi için çok büyük anlam ifade ettiğini ona karşı olan sevgisini sunuyor ve bağlılık gösteriyor ikinci tümcede.
3. We met before we could talk babies crawling through the grows in diapers and by the time we were seven we had picked our fingers with pins and made ourselves blood-brothers for life. Biz daha tanışmadan önce, konuşmaya başlamadan önce tanıştık daha bebekler. Karşısındaki insanla birşeyleri çok daha önceden paylaşmaya başladığını tanışma dönemlerinin daha önceki dönemlere dayandığını. Uzun zamandır beraber olduklarını falan bahsediyor.

Ve demek burada iki erkek var kendilerini kankardeşleri birşey ifade ediyor.

4. Whenever I think of my childhood now I see Fanshawe. He ne zaman çocukluğumu düşünsem Fanshawe I düşünüyorum demek ki Fanshawe le birlikte çocukluk arkadaşları. Çocukluk yıllarını beraber geçirmişler ve çocukluğunu düşündüğünde aklına ilk gelen isim Fanshawe çünkü onunla çok şeyler paylaşmışlar. Uzun zamanlar beraber olmuşlar çocukluk yıllarında.

5. He was the one who was with me, the one who shared my thought, the one I saw whenever I looked up from myself. Onunla paylaştığı şeyler o kadar büyük ki o onun birlikte olduğu tek kişiymiş. Düşüncelerini paylaştığı, duygularını paylaştığı ve ne zaman kendisini düşündüğü zaman, çocukluğunda kendisini düşündüğü zaman aklına ilk gelen ismin o olduğunu ifade ediyor. Burada onun onun için çok büyük anlam ifade ettiğini anlıyoruz. Çünkü çok şeyi beraber yaşamış ve paylaşmışlar çocukluk yıllarında.

6. But that was a long time ago... fakat bu çocukluk yıllarına dayandığı için çok uzun bir zaman önce olan olmuş. Çocukluk yıllarına dayanıyor. Demek ki üzerinden uzun bir yıl geçmiş.

7. We grew up went off the different places, drifted apart. Ve büyüdük farklı yerlere gittik ayrıldık. Çocukluk yıllarında bu kadar çok zaman geçirdiği sevdiği insandan ayrılmış olduğunu demek ki çocukluk arkadaşından ayrılmış. Ayrı düşmüşler. Yetişkinlik dönemi de olabilir. Olgunluk dönemi de olabilir. Olgunluğu ifade ediyor.

8. None of that is very strange I think. Ve bunlardan hiçbiri tuhaf değil diye düşünüyor. Çocukluk yıllarını hatırla, he bu kadar ayrı zaman geçirmiş olmasına rağmen çocukluk yıllarında bu kadar önemli yere sahip olan insanı unutmaması. Ona hala bu duyguları yaşatması tuhaf değil. Normal olduğunu düşünüyor. Çünkü hayatında çok önemli bir yeri kapsıyor. Çocukluk yıllarına ait olan kısımda.

9. Our lives carry us along in ways we cannot control and almost nothing stays with us. Ve gelmiş oldukları hayat şartları onları ayırmış. Farklı yollara, kendilerinin istemediği bir şekilde, control edemedikleri bir şekilde farklı yollara savurmuş. Birbirinden ayırmış ve çocukluk yıllarında sahip olduğu hiçbirşeyi hemen hemen hiçbirşeyi onlarla beraber kalmamış. Çocukluk yıllarında kalmış.

10. It dies when we do and death is something that happens to us everyday. Biz ne nezaman yapsak ölüyor... death is something that happens to us everyday.. haa ve ölüm hergün bize yani ölüm hergün bizim karşımıza çıkabilecek birşey. Yaptığımız şeyler günün birinde biter ölür giderler çünkü ve ölüm günde hergün olabilecek birşey. Hergün karşımıza çıkabilecek birşey.

11. Seven years ago this November I received a letter from a woman named Sophie Fanshawe. Ve yedi yıl önce bu kısım da Sophie Fanshawe adında bir kadından bir mektup alıyor. Bundan bahsediyor. (Sophie Fanshawe in kim olduğu konusunda bir firkin var mı?) Bu Fanshawe adlı çocukluk yıllarında çok iyi tanıdığı arkadaşısıdır muhtemelen o olması gerekiyor. Çünkü Fanshawe diye bahsediyordu.

12. You don't know me the letter began and I apologize for writing to you like this out of the blue. Ve Fanshawe adlı bayanın gönderdiği mektup işte onun kendisini tanımadığıyla dair bir cümleyle başlıyor. Ve bu, out of the blue, belirsizlik olabilir, belirsizlikle sana yazdığım için. Belirsizlik yani kim olduğunu bilmiyor. İşte bu yüzden bilmediği bir insane gönderiyor. İşte bu yüzden özür diliyor. Sen beni bilmiyorsun ama ben senden, kendini açıklayacak herhal-

de. Özür dileyerek başlıyor. (Ama sen biraz önce çocukluk arkadaşı dedin.) Aradan uzun yıllar geçmiş ama hani belki hatırlamıyor olabilir. Yani çünkü yaşadıkları dönem yani çocuklu yıllarına ait bir dönem hani normalde çok fazla hatırlanmaz o dönemler. Ama bu konuşan kişinin aklında kalması güzel birşey ama hani bu Fanshawe adlı bayan unutabileceğini düşünerekden çünkü çocukluk yıllarına dayanan bir dönem bu. Unutabileceğini düşünerekten hani benim kim olduğumu bilmiyorsun bu yüzden sana yazıyorum ama hani bir özürle başlaması normaldir yani.

13. But things had happened under the circumstances I don't have much choice. Fakat olan olmuş ya birşeyler gelişmiş demek ki bayanın hayatında da ve bu şartlar altında da başka bir fırsatında kalmadığını, ya burada bence birşeyler anlatacak mektubunda ve burada bu mektubu yazacak sebebinden bahsediyor birzz. Neden yazmak zorunda kaldığını. Konuya girebilir bundan sonar. Ne amaçla yazacak olduğunu.

14. It turned out that she was Fanshawe's wife. Öyle bir oldu ki o Fanshawe in karısıydı. Hmm burada olan, biro lay var ama burada onun daha sonar Fanshawe in karısı olduğu ortaya çıkıyor. Ha o zaman bu mektubu yazan kişi Fanshawe in karısıdır yada bu konusan kişinin yazar diyelim onun çocukluk arkadaşının karısıdır ya o yüzden zaten you don't know me diyor da olabilir burada beni tanımıyorsunuz diyorda olabilir.

15. She knew that I had grown up with her husband and She also knew that I lived in New York since she had read many of the articles I had published in magazines. Burada işte Fanshawe in karısından bahsediyor onun işte kocasıyla beraber büyüdüğünü bildiğini ve new york da yaşadığını bildiğini biliyor. Haa magazinlerde makalelerim yayınlandığından beri Fanshawe in kocası olduğumu onunla beraber büyüdüğümü hatta New York da yaşadığımı bile biliyor.

16. Explanation came in the second paragraph very bluntly without any preamble. Açıklama ikinci paragrafta şöyle böyle ortaya çıkmaya başlıyor.

17. Fanshawe had disappeared she wrote and it was more than six months since she had last seen him. Fanshawe ortadan kayboluyor ve yazıyor. It was more than six months... ve üzerinden altı aydan fazla bir zaman geçiyor onu gördüğünden beri. Fanshawe in karısı bu mektubu yazıyor. Fanshawe ortadan kaybolduktan sonra ve bu mektubu yazmaya karar veriyor arkadaşına ve onu en son gördüğünden altı aydan fazla bir süre olduğundan bahsediyor.

Yetkin Olmayan OkurB:

1. (İngilizce okuyup Türkçe söyleyebilirsin yani yorumlarını Türkçe yapıyorsun Türkçe konuşacaksın) tamam. It seems to me now that Fanshawe was always there. Cümleyi çeviriyorum şu anda. Fanshawe'in orda olduğu aklıma geldi yani bana göre o orda. Heyecanlandım. (biraz daha yüksek sesle olursa kayıt daha net anlaşılır.) tamam. (ingilizce bilgini de ölçmüyoruz burada tamam?) tamam. (sessiz kalmayacağını bilsek biz çıkarız yani seni metinle baş başa bırakırız ama sessiz kaldığın anda uyarmamız gerekiyor o nedenden dolayı tamam) tamam. (istersen yeniden başlayabilirsin) tamam. Birinci cümle. It seems to me now that Fanshawe was always there. Fanshawe' in her zaman orda olduğu aklıma geldi. (sessiz kalma. düşündüğünü söyle düşündüklerini söyle.) tamam. O her zaman orda olduğu yeni aklıma geldi hani her zaman ordaydı ama ben bunları bilmiyordum. gibi bir şey.

2. İkinci cümle. He is the place where everything begins for me and with-

out him I would hardly know who I am. Benim için her şeyin başladığı yer orası ve onsuz ben kim olduğumu bulamazdım. Bir dediği o yer hayatındaki değişiklikler olan bir yer herhalde. Hayatına yeni şeyler getiren bir yer. O olmasaydı kim olduğunu kişiliğini oturttuğu yer de olabilir ya da hayatına yeni bir boyut getirdiği yer de olabilir hani onun için çok önemli bir yer o he dediği ama niçin he dediğini anlamadım onu düşünüyorum.

3. Üç. We met before we could talk. Babies crawling through the grass in their pearls and by the time we were seven we had our fingers with pins and made ourselves bloodbrothers for life.konuşmadan önce tanıştık. ... ne olduğunu bilmiyorum. By the time we were seven we had. Yedi yaşındayken herhalde tanışmışlar. Cümleyi tam olarak anlayamadım ne demek istediğini. Babies crawling through the grass in their pearls and by the time we were seven we had ...our fingers with pin. And made ourselves. Kan kardeşi olmuşlar. Tanıştığı kişi erkek herhalde. İki erkek ömür boyu.parmaklarını kesmişler herhalde. Ve kan kardeşi olmuşlar birbirilerini çok seviyorlar herhalde.

4. Dört. Dördüncü cümle. Whenever I think of my childhood now I see Fanshawe. Çocukluğunda çok fazla değer verdiği biri olmalı çocuklar aklına geldiğinde ya bütün çocukluğunda o var. (o dediğin kim). Fanshawe.(ama biraz önce yer dedin) evet (vaz mı geçtin ondan yani yer olmadığını mı düşünüyorsun artık) hayır yer olmadığını düşünüyorum he dediği Fanshawe place derken de hani çocukluğunda bir yer hani o yeri tamamlayan kişi anlamında kullanmış olabilir o he'yi şu an onu düşünüyorum.

5. Beşinci cümle. He was the one who was with me he was the one who shared my thought the one I saw whenever I looked up from myself. O her zaman yanımda olan, her zaman düşüncelerimi paylaşan, keline baktığında bile onu gören biri, o derece kendisini tamamlıyor, ama he was dediği için şu an o yok geçmişte düşünüyor sürekli.

6. Altıncı cümle. But that was along time ago.evet az önce dediğim gibi geçmişte kalmış bir şey. Şu an öyle düşünmüyor sadece geçmişinde çocukluğunda olan bir arkadaş.altı.

7. Yedinci cümle. We grew up went off different places drifted apart.beraber büyümüşler fakat yolları ayrılmış bir şekilde başka bir şehre taşınmış olabilirler kendisi ya da o çocuk Fanshawe.ayrılmışlar bağlarını koparmışlar birbirinden.

8. Sekizinci cümle. None of that is very stange I think.tuhaf değil yani her insanın hayatında olan bir şey diyor çocukluğunda çocukluk arkadaşlarının her zaman beraber kalmazsınız. Onu demeye çalışıyor Fanshawe.

9. Dokuzuncu cümle. Our lives carry us along in ways. we can not control and almost nothing stay with us.hayatı kontrol edemeyiz diyor.ve hiçbirşey bizimle kalmaz.bu az önceki cümledeki aynı şey aslında açıklıyor sadece. Hani az öncede söyledim tuhaf değil bu olanlar. Yani hayatta herkesin başına gelebilecek bir şey bundan dolayı üzgün değil çok normal karşılıyor.

10. It dies when I ... and that is something that happens to us every day. (kaçınıcı cümle) onuncu cümle pardon. It dies when we do and that is something that happens to us everyday. Arkadaşı Fanshawe ölmüş. Ölümünden bahsettiği için onu düşünüyorum.ve ölüm çok normal geliyor kendisine ya da kendisini öyle kandırıyor olabilir. Bu fikre alışmış.

11. Onbirinci cümle. Sevn years ago this November I received a letter from a woman named Sophie Fanshawe. Yedi yıl önce bir mektup almış bu mektup Fanshawe'in annesinden Fanshawe adında bir kadından Sophie annesi

de olabilir kız kardeşi de olabilir. Bu mektupta Fanshawe 'in öldüğünden bahsediyordur. Yani öldüğü haberi yedi yıl önce gelmiştir. Bu arada yedi yıl dediği içinde hani ölüm yıl dönümü de olabilir o bunu söyleyen kişinin.ölüm yıl dönümünde de kendisini onu hatırlamış olabilir, anılarını tazelemiş olabilir.

12. Onikinci cümle. You don't know met he letter begins and I apologize for writing to you like this out of the blue.beni tanıyorsun diye başlıyor.out of the blue'nun ne anlama geldiğini bilmiyorum bu cümlede hani ama tahminen hani size bu şekilde mektup yazdığımından dolayı özür dilerimdir.hani özür ölüm haberini vereceği için özür diliyor olabilir.hani ne kadar üzgün olduğunu anlatıyor olabilir.

13. Onüçüncü cümle. But things have happened and under the circumstances I don't have much choice. Fakat bir şeyler olmuş ve bu şartlar altında hiçbir seçeneğim yok. Şimdi ben ölüm haberini verir diye düşündüm. Bir şeyler olmuş diyor ama bu şartlar altında seçimim yok kendisi ile ilgili bir şeyden bahsediyor hani o Fanshawe' den bahsetmedi. Benim şu anda kafam karıştı .

14. On dördüncü cümle. Himm. It turned out that she was Fanshawe's wife. Fanshawe erkek o Sophie Fanshawe'in karısıymış.ben annesi yada ablası diye düşünmüştüm.bu kadar.

15. On beşinci cümle. She knew that I had grown up with her husband, she also knew that I lived in New York.since she had read many of the articles I published in magazines. Kocasıyla beraber yaşadığını büyüdüğünü biliyor.new York'ta yaşadığını da biliyor. Magazinlerde yayınladığı articleları okumuş. Valla şey bekliyorum bir haber bekliyorum yani Fanshawe 'in yani bu mektubu neden yazdığını tam olarak anlamadım. Tahminim bölümünü yazar yazmıştır. Ve bir şekilde ulaşmış çocukluk arkadaşına mutlaka yani bu haberi vermesi gerektiğini düşünüyordur hani (nasıl ulaşmış) mektup yazarak. (Mektubun gönderileceği adresi nerden bilmiş ki)(hiç tanıyıyordu onu) kocası vermiştir çünkü kocasıyla beraber yetiştiğini biliyor. Şeyde olabilir magazinlerde yayınlanan articlelarda bir şekilde bir adres olabilir.msn adresi de olabilir.bu şekilde.the explanation came.

16. Onaltıncı cümle. The explanation came in the second paragraph very bluntly without any preamle. İkinci paragrafta kadın niçin yazdığını anlatmış bu cümle bu mektubu.very bluntly anladığım kadarıyla hazin üzücü without any preamle. Preamle ı bilmiyorum.(anlamını mı?)

17. On yedinci cümle. Fanshawe had disappeared she wrote and it was more than six months she had last seen him. Fanshawe kaybolmuş. Yazmasının amacı da şey olabilir onu bulmak bulmak istiyor olabilir. Hani beraber büyüdükları için birbirlerine değer verdikleri için kocasının onun yanında olabileceğinden şüphelenmiştir. Hani altı aydır onu görmemiş o zaman şu Fanshawe ölmemiş de olabilir. Ama ölümden bahsetmişti.

Yetkin Olmayan OkurC:

1. It seems to me now that Fanshawe was always there. Bana öyle görünüyor ki Fanshawe her zaman oradaydı demek ki şimdi de orada geçmişte de orada.

2. He is the place where everything began for me and without him I would hardly know who I am. Demek ki bir kadın var ve o kadın birisini çok seviyor. Ve onsuz hiçbirşey yapamayacağını düşünüyor. Yani çok aşık ona. O adam onun kişiliğini yani onun kendisini tanımasına sebep oluyor.

3. We met before we could talk babies crawling through the grows in dia-

pers and by the time we were seven we had picked our fingers with pins and made ourselves blood-brothers for life. Demek ki birine aşık değilmiş biriyle kankardeşi olmuş işte çok sevdiği bir kişi bu. Sevgili değil bunlar. Ve çocuklukları da birlikte geçiyor bunların. İşte çimenlerin üzerinde, demek ki bunlar işte çok iyi arkadaşlar.

4. Whenever I think of my childhood now I see Fanshawe. Çocuklukları birlikte geçtiği için Fanshawe I hiç unutamıyor (Öyle aklımdan geçenleri söyle yani ama başka birşey gelmiyor aklıma diyorsun...) evet aklıma başka birşey gelmiyor. (Evet işte onu istiyorum ben.

5. He was the one who was with me, the one who shared my thought, the one I saw whenever I looked up from myself. Yani bunlar çok iyi arkadaşlar aynı düşüncelere sahipler ve ona baktığında hep kendini görüyor bu düşünceleri de uyuşuyor ki iyi bir arkadaş olmuşlar.

6. But that was a long time ago... demek ki bunu söyleyen adam yaşlı 40ını geçmiş olabilir çünkü çok zaman önce diyor.

7. We grew up went off the different places, drifted apart. Bundan birşey anlamadım.

8. None of that is very strange I think. Bundan da birşey anlayamadım. (İngilizcesini mi anlamadın?) yani anladım da düşüncelerimi söyleyemedim yani None of that is very strange... (Sadece paraphrase yapacaksan onu da yap yani hani farklı bir yorum getiremiyorum cümleyi tekrar edebiliyorum... Cümleyi anlamadım dersen cümleyi anlamadın diye düşünüyorum.) Yok cümleyi anladım da... (O zaman şey yapalım. Geriye git de, anlatabildim mi o hiçbirşey anlamadım dediğin yere.... Şeyi hatırlıyor musun? Drifted apart dedin...) None of that is very strange o ayrı bir cümleydi yani bunların hiçbiri garip değil öyle düşünüyorum. (Ondan önce de ne demişti hatırlıyor musun?) Çocuk, ha pardon, ikimiz başka yerlere gittik ve birbirimizden ayrıldık. (Evet tamam yani metin oluşturuyoruz da o yüzden hani onu söylemeni istedim. Ben sanki İngilizce sini anlamadın...) Yok İngilizcesini anladım. (Tamam tamam.)

9. Our lives carry us along in ways we cannot control and almost nothing stays with us. Yaşantılarımız bizi kontrol edemeyeceğimiz yönere yönlendirir ve hemen hemen hiçbirşey bizimle beraber kalmaz.

10. It dies when we do and death is something that happens to us everyday. Ölüm bize hergün olan birşeydir, ölüm bizim hayatımızdaki yani bizim hayatımız, ölüm vazgeçilmez birşeydir, herkesin hayatında vardır.

11. Seven years ago this November I received a letter from a woman named Sophie Fanshawe. Demek ki arkadaşı bunu unutmamış ve mektup yazmış ona yani çok iyi arkadaş oldukları için.

12. You don't know me the letter began and I apologize for writing to you like this out of the blue. Mektup beni tanımazsın diye başlamış ve apologize yani sana bu mektubu yazdığım için özür diliyorum üzgünüm. (Niye tanımazsın diye başladı az önce bu mektubu yazan kişinin arkadaşı olduğunu söylemiştin?) o unutmamış belki yani çok uzun zaman geçmişti that was a long time ago diyordu. Demek ki çok uzun zaman geçmiş ki, this out of the blue yu anlayamadım.

13. But things had happened under the circumstances I don't have much choice. Ama olaylar oldu ve bu durumda başka seçeneğim yoktu. Demek ki arkadaşının başına kötü birşey gelmiş olabilir yani bazı durumlar olmuş olabilir ki onla görüşmemiş. Fazla şansım yoktu diyor.

14. It turned out that she was Fanshawe's wife. Bunu yazan Fanshawe in karısıymış belki o Fanshawe ölmüş olabilir. (Ama biraz önce dedin ki bu Fanshawe in arkadaşı?) İşte yani... (Ne oldu?) Fanshawe arkadaşı ama O mektubu yazan Fanshawe in karısı. (Hayır mektubu yazan kişi içinde *arkadaşına mektup yazıyor dedin.*) ama daha glmemişti yani bu şey zaten. (*Yani değiştirdin düşünceni.*) Evet. (*Tamam anladım. Yani yanlış yorumladığımı düşünüyörssun.*) Evet. (*Anladım.*)

15. She knew that I had grown up with her husband and She also knew that I lived in New York since she had read many of the articles I had published in magazines. Şimdi de article yani makale yayınladığına göre bunu söyleyen yazan adam bir yazar bir gazete de yazıyormuş. (*Metnin yazarı mı? Yani bu metnin yazarı mı?*) Evet bu metnin yazarı demek ki bir yazar.

16. Explanation came in the second paragraph very bluntly without any preamble. Açıklaması ikinci paragrafında yapmış mektubunun ama neyin açıklaması direkt söylemiş ama neyin açıklamasını yapmış. Explanation came in the second paragraph...

17. Fanshawe had dissapeared she wrote and it was more than six months since she had last seen him. Dediğim gibi ölmüş dedim ama yani ortadan kaybolmuş. Evi terk etmiş olabilir. Belki onun karısı yani Fanshawe in karısı belki bu yazarın yanında olabileceğini düşünmüş ve ona yazmış olabilir.

EK 9: YETKİN OLMAYAN OKURLARIN SERBEST HATIRLAMA PROTOKOLLERINE İLİŞKİN ÖRNEKLER

TÜRKÇE METİN ÖRNEKLERİ:

Yetkin Olmayan Okur1:

(*Peki, şimdi ben okuduğun bu metni kısaca özetlemeni istiyorum, ne anlatılıyordu anlatır mısın?*) Ya burada şimdi yazar başlangıçta herhangi bir şey açıklamıyor, önceden bir çocukluk arkadaşını anlattı çok sevdiğini onu çok sevdiğini anlatıyor. Daha sonra birbirlerinden ayrılıyorlar ve arkadaşının varlığıyla ilgili bir mektup alıyor daha sonra arkadaşının eşinden. Bu mektupta arkadaşının altı aydır kayıp olduğunu öğreniyor. (*Ne olmuş olabilir peki Fanshawe e?*) İşte ölüm ihtimaller arasında. Çünkü yazının içinde de geçiyordu. Belki hani çok uzak bir ihtimal ama hani çok sevdiği bir arkadaşı olduğu için onu aramak için yola çıkmış olabilir. (*Sen cümleleri okurken söyledin ama ben yine de sorayım Fanshawe kadın mı erkek mi?*) Çocukluk arkadaşı kadın, şey erkek, mektubu yazan arkadaşının eşi. (*Peki, metin yazarı? Kadın mı erkek mi?*) metin yazarı da erkek. (*Erkek.*) Ya kadın da olabilir tabi. (Okuduğun metinde bunların cinsiyetiyle ilişkili bir şey okudun mu?) Fanshawe in erkek olduğu açık. Bu mektubu eşinden alıyor. Yok. Öylemiydi? Yüksek ihtimalle Fanshawe bir erkek yazarın cinsiyeti de... (*Hiçbir yerde geçiyor muydu mesele okurken hiç hatırlıyor musun? Kadın ya da erkek olduğunu belirten herhangi bir ifade?*) Fanshawe, ya direkt erkek olduğu söylenmiyor da... (*Metin yazarının?*) Metin yazarının yok. (*Söylemiyor. Sen ikisinin de erkek olduğunu düşünüyorsun öyle mi?*) evet yüksek ihtimalle öyledir. (*Peki teşekkürler.*)

Yetkin Olmayan Okur2:

(*peki genel olarak şöyle bir özetler misin okuduklarını ne anlatılıyordu metnin?*) bu bir kişinin çocukluğunda tanıştığı kişiden bahsediyor Fanshawe ile arasındaki samimiyetten kan kardeşi olmasından daha sonra kendisine bir mektup gönderiliyor. Bu mektubunda Fanshawe adını kullanandıktan normalde bu Fanshawe kendisinin yakın arkadaşı. Uzun zamandır birlikte daha önce

geçmişte birlikte paylaşmışlar ama aralarında bayağı bir şey söz konusu bayağı uzun zamandır birbirileri ile görüşmemişler. Mektubun gelmesi bir anda kendisini şaşırtmış. Fanshawe olarak kendisini tanıtmış ama daha sonra mektubun içeriğinden anlaşılıyor ki bu gönderen Fanshawe değil eşi (*adını hatırlıyor musun?*) a ile başlıyordu ama? Avy Fanshawe miydi? Öyle e ile başlıyordu. Kadının ismi değil de yani Fanshawe' in ismini sonuçta kadın eşinin ismini kullanarak mektup yazıyor. (*sonra*) sonra mektupta da artık Fanshawe' in ortadan kaybolduğunu yazıyor. Yani kaybolduğundan falan yazmıyor. (*başka söyleyeceğin bir şey var mı?*) söyleyebileceğim tamamen bir hayal gücü hayal ürünü gerçektende kişinin bu durumlarda nasıl bir yorum yapabileceği ne bileyim.

Yetkin Olmayan Okur3:

(*peki, bu metinde ne anlatıldığını kısaca özetler misin bize?*) şimdi bir tane Fanshawe var, bu Fanshawe'i gören bir tane de adam var. Bu Fanshawe bu adamın kan kardeşi. Ve Fanshawe'e benzer bir adam görüyor bu adam. Sonra onu görünce de aklına çocukluğu geliyor. Kan kardeşi geliyor. Sonra bir gün bu Fanshawe'in karısı mektup yazıyor bu adama. Mektupta da Fanshawe' in ortadan kaybolduğunu söylüyor. Bu kadar. (*peki, şey dedin ya hani bir adam var o adamı görünce Fanshawe' i hatırlıyor dedin, bu adamı gördüğünü nerde metinde yazıyor muydu öyle bir şey*) ilk başta diyordu ya. (*yok, geri dönemezsin hatırladığını söyle*). İlk başta şey diyordu. Fanshawe'i görür gibi oldum diyordu. Karşısında birini görüyordu. Ona benzetiyordu. (*anladım. Peki, bu metnin yazarı kadın mı erkek mi?*) bence erkek. Çünkü karısı yazıyor. (*metnin yazarı yani bunu anlatan kişi*) metnin yazarı kadın da olabilir erkekte. (*metnin içerisinde bunu bu metin yazarının cinsiyetine ilişkin bir bilgi verilmiş mi hatırlıyor musun?*) cık. (*verilmemiş*). Hatırlamıyorum. (*tamam*).

İNGİLİZCE METİN ÖRNEKLERİ:

Yetkin Olmayan OkurA:

(*Peki bu metni bana anlatırmısın ne anladığını şimdi baştan sona metni geriye sardığını düşündüğünde ne anlatabilirsin bize?*) ya benim anladığım kadarıyla burada iki çocukluk arkadaşı var Fanshawe ve bu konuşan yazar mı diyeyim artık ne diyeyim onlar iki çok samimi arkadaşlar. (*Fanshawe in cinsiyeti hakkında...*) Fanshawe erkek olması lazım çünkü karısı... (*Yazar?*) Yazar da erkek olması lazım. (*Nerden çıkardın bunu?*) Ya yazarın erkek olup olmadığından aslında tam olarak emin değilim de yani çünkü bir şey belirtmemişti orada. Ama hani Fanshawe in karısı var onu biliyorum o zaman Fanshawe, hani ya başta da şey diyordu ya Fanshawe le beraber çocukluğumuz geçti falan o tür anlatımlar vardı oradan erkek olduğunu öyle çıkardım çünkü karısı çıkıyor daha sonra ortaya. (*Niye kadın erkek de çocukluk arkadaşı olmazlar mı yani?*) olabilirler yani ben zaten ondan emin değilim hani. Fanshawe o bir erkek orası kesin çünkü onun karısı çıkıyor daha sonra ortaya ama yazardan emin değilim. Çok samimi arkadaşlar işte çok iyi zamanları geçmiş zamanında birçok şey paylaşmışlar yazar unutmuyor bu paylaşılanları. O zamanları anlatıyor. Fanshawe le geçen çocukluk yıllarını unutamadığını falan anlatıyor hatta. Daha sonra şey var Fanshawe in karısı bu bayan büyük bir ihtimalle bayan da olabilir çünkü Fanshawe ortadan kayboluyor bir süre sonra ve karısı onu altı aydan daha uzun bir süredir göremiyor ve mektup yazıyor bu arkadaşına hatta mektupta yazıyor oradada bahsediyor sen beni bilmiyorsun

falan diye bayandır. Büyük bir ihtimalle bayan da olabilir yani büyük bir ihtimalle bayandır.

Yetkin Olmayan OkurB:

(evet bu metinden ne anladın bize bir özetlermisin? Yani ne anlatıyor bu metin özce?) Özce Fanshawe diye biri kayıp eşi bulmak istiyor çocukluk arkadaşının kim olduğunu biliyor.onun hakkında bir çok şey biliyor New York ta yaşadığını biliyor. Bir umut ona ulaşıyor o da bu mektubu aldığında geçmişi hatırlıyor eski günleri hatırlıyor. Ondan bahsediyor. Ama sonucu ben yine çıkaramadım yani ölüm mü yoksa orda seperate orda ki ölmüş anlamında mı ölümden bahsetmiş o zaman ölmüş. *(peki çok merak edersen metnin tamamını sonradan sana veririz)* tamam olur *(peki bir şey daha soracağım)* *(bu mektubu alan kişi okuyan kişi kadın mı erkek mi?)* erkek *(erkek nerden çıkarttın?)* bloodbrothers diye bir şey demişti for life kan kardeşten çıkarttım.*(evet kan kardeşten çıkardın peki bitmedi, bitmedi,tamam mı bir sürprizimiz daha var sana)* tamam çok güzel *(nasıl hoşuna gitti mi?)*yaptığım için bir tane daha aldım. *(evet bu da ödülün)* önce çok heyecanlandım şimdi rahatım *(yani ben de doktora gittiğimde hep aynı şey olur)* a benim doktor fobim vardır zaten gidemem bileb *(yine böyle bak ne olduğunu bulmaya çalışacaksın burada da tamam?)*

Yetkin Olmayan OkurC:

(Şimdi ben sana birkaç soru soracağım. Sen şimdi şeyin Fanshawe in cinsiyeti...) Erkek. *(Erkek peki yazarın cinsiyeti konusunda bir fikrin var mı? Yani bu metnin yazarı? Hani yazar da dedin ya? Yazar olan kişi bu metnin yazarı. Yani bu iki eski arkadaştan bahsediyoruz.)* Yani orada bir ipucu... *(Yok muydu?)* Bir ipucu valla hatırlamıyorum. Çimenlerin üstünde oynuyor beraber, kankardeşi olduk diyordu. Bir erkek bir kız kankardeşi olabilir herhalde. *(Bilmem ben ben sana soruyorum.)* Bence erkek de... *(Ama metinde bir ipucu yoktu diyorsun.?)* yani hatırladığım kadarıyla yani şimdi hatırladığım kadarıyla yoktu. *(Ama erkek olduğunu düşünüyorsun metnin yazarının da.)* Evet. *(Bu metni şey yapabilir misin? Yani ne anladın bundan birine anlatıyor olsan ne diyordu bu metin? Ne olmuş ne bitmiş?)* Şimdi bir yazar var bir Fanshawe onun arkadaşı işte çocuklukları birlikte geçmiş bunların kankardeşi olmuşlar çok iyi işte düşünceleri falan uyuşuyormuş işte o yüzden iyi arkadaş olmuşlar. Sonra demek ki bunlar farklı mesleklere yönelmişler biri mesela New York da kalmış başka biri başka bir şehre eyalete gitmiş demek ki. Sonra birgün Fanshawe in karısı bu yazara mektup yazıyor işte mektupta kocasının kaybolduğunu, altı aydan fazla süredir görmediğini söylüyor. Sonunda bitiyor. *(Peki teşekkürler.)*